

פארברענגען עם הרבי

התועדות
י"ט כסלו ה'תשמ"ב

FARBRENGEN WITH THE REBBE

לה"ק



פארברענגען ערשטע באגרייפונג
ה'תרס"ב

**פארברענגען עס הרבי
י"ט כסלו תשמ"ב**

Published and Copyrighted by



וועד תלמידי התמימים העולמי ©

770 Eastern Parkway, Brooklyn, NY 11213

Tel: 718 771 9674

Email: sichos@vaadhatmimim.org

VAADHATMIMIM.ORG

השיחות שבקובץ זה נדפסות
באישור הנהלת קה"ת,
ובאדיבות "וועד הנחות בלה"ק"
ותודתנו נתונה להם.

מפתח

8	שיחה א'
13.....	שיחה ב'
16.....	שיחה ג'
22.....	שיחה ד'
24.....	שיחה ה'
31.....	שיחה ו'
42.....	שיחה ז'
42.....	שיחה ח'
51.....	שיחה ט'

בס"ד. י"ט כסלו, ה'תשמ"ב

(הנחה בלתי מוגה)

פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי¹. הנה פסוק זה מקשר בעל הגאולה עם גאולתו, כמ"ש באגרתו הידועה² כשקירתי בספר תהלים בפסוק פדה בשלום נפשי, קודם שהתחלתי פסוק שלאחריו, יצאתי בשלום מה' שלום. ולכן, כמה דרושים בתורת החסידות הקשורים עם יום הגאולה י"ט כסלו מתחילים בכתוב זה ומיוסדים עליו. ומזה מובן, שנוסף על פשטות הכתוב (דאין מקרא יוצא מידי פשוט³), שדוד מלך ישראל אמר פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי בנוגע למלחמה (מקרב לי) שהיתה אצלו אז, אמרו גם בתור נעים זמירות ישראל⁴, בנוגע לכל אחד מישאל במשך כל הדורות, שכאשר יש אצלו ענין של קרב, אזי מבקש מהקב"ה — והקב"ה מקיים תפלתו — שיהי' פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי. והדרך לבוא לפדי' זו נתבארה בתושבע"פ (שהיא פירושה של תושב"כ⁵), כדאיתא בגמרא במסכת ברכות⁶, כתיב פדה בשלום נפשי מקרב לי וגו', אמר הקב"ה, כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הצבור, מעלה אני עליו כאילו פדאני לי ולבני מבין אומות העולם, והיינו⁷, לפי ששלום קאי על התורה, שדרכי' דרכי נועם וכל נתיבותי' שלום⁸, וכן גמ"ח נמי שלום הוא, שמתוך שגומל חסד לחבירו הוא בא לידי אחוה ושלום. וכי ברבים היו עמדי (שהתפללו עמי) הו"ע תפלה בצבור. ובכללות הרי הם ג' הדברים שעליהם העולם (עולם קטן זה האדם) עומד, והיינו, שכדי שיהי' עומד במעמד ומצב דפדאני מבין האומות (גוי'שקייט), צריך שיהיו אצלו ג' דברים, תורה עבודה וגמ"ח¹⁰, שזהו¹¹ העוסק בתורה ובגמ"ח, ומתפלל עם הצבור הו"ע העבודה (קרבנות¹²), שהרי תפלות במקום קרבנות תקנום¹³, ובפרט הקרבן שנקרא בשם תמיד (עליו נאמר¹⁴ עלי' השלם כל הקרבנות כולם), שהוא קרבן צבור¹⁵, ולכן גם התפלה צ"ל תפלת הצבור, ברבים היו עמדי.

(ב) והענין בזה, דהנה, בעבודת כל אחד מישאל יש ענין של מלחמה, מקרב לי, והיינו, שזוהי מלחמה באופן של קרב, מלשון קירוב¹⁶, ששני הצדדים

-
- | | |
|---|---|
| (1) תהלים נה, יט. | (10) אבות פ"א מ"ב. |
| (2) אגרות קודש אדמו"ר הזקן ע' רלב. וש"נ | (11) ראה רשב"א וחדא"ג מהרש"א לברכות שם. |
| (נעתק ב"היום יום" יט כסלו). | הובא באוה"ת תהלים (יהל אור) עה"פ (ע' רד"ה). |
| (3) שבת סג, א. וש"נ. | (12) פרש"י, רע"ב, ועוד לאבות שם. |
| (4) שמואל"ב כג, א. וראה שהש"ר פ"ד, ד בתחלתו. | (13) ברכות כו, ב. וראה חדא"ג מהרש"א שם. |
| (5) ראה הקדמת הרמב"ם לספר משנה תורה | הובא באוה"ת (יהל אור) שם. |
| ולפירוש המשניות שלו. | (14) פסחים נח, א. פרש"י צו ו, ה. |
| (6) ח, רע"א. | (15) ראה גם חדא"ג מהרש"א שם. הובא באוה"ת |
| (7) פרש"י ד"ה פדה בשלום — ברכות שם. | (יהל אור) שם. |
| (8) משלי ג, יז. | (16) ראה ד"ה פדה בשלום לאדמו"ר האמצעי |
| (9) תנחומא פקודי ג. תקי"ז תס"ט (ק, ב. קא, א). | פ"א ואילך (שערי תשובה ח"א מט, א ואילך). |

עומדים בקירוב זל"ז, וכפי שמבאר בעל הגאולה בתניא¹⁷, שהלב (שפליג לכל שייפין¹⁸) יש בו שני חללים, כמ"ש¹⁹ לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו, והיינו, שבחלל השמאלי הוא משכן היצה"ר שנקרא מלך זקן וכסיל²⁰, ובחלל הימיני הוא משכן נפש השנית מישראל שהיא חלק אלקה ממעל ממש²¹. וכיון ששניהם באותו לב, הרי הם בקירוב מקום (קרב מלשון קירוב). אבל עמידתם היא באופן של קרב כפשוטו, שזהו ענין של מלחמה (כמובן גם מזה גופא שאחד הוא מימינו והשני הוא משמאלו), וכפי שממשיך בתניא²² שעז"נ²³ ולאום מלאום יאמץ, כשה קם זה נופל כו'²⁴. וכדי להצליח ולנצח במלחמה שלו, שיכולה להיות בכל מיני אופנים, הנה על זה היא הבקשה שיהי זה באופן של שלום, פדה בשלום נפשי (ומוסיפים טעם הדבר, כי ברבים היו עמדי, כדלקמן ס"ד). ויש להוסיף בפירוש מקרב לי, שלכל אחד מישראל ניתנה נפש האלקית באופן של קירוב, ובכחה ויכלתה (שהרי איני מבקש אלא לפי כח²⁵) להתמודד (זיך פארמעסטן) עם נפש הבהמית ולנצחה, ובאופן המתאים לרצונו של הקב"ה, שלהיותו אלקי השלום, רצונו שהנצחון יהי באופן של שלום, פדה בשלום דוקא.

(ג) וא' הביאורים בזה, דהנה, כללות העבודה היא באופן דנהמא אפום חרבא ליכול²⁶, וכמ"ש²⁷ אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי, ופירש בתרגום בצלותי ובבעותי, שזהו"ע של קרב שנעשה ע"י חרב וקשת כו'. אך עז"נ פדה בשלום נפשי מקרב לי, שיוצאים מענין הקרב באופן של שלום²⁸.

וענין זה נעשה ע"י התורה. דהנה אמרו רז"ל²⁹ בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין, כי, האור דתורה אור³⁰ דוחה את החושך שמצד לב כסיל לשמאלו, והרי אפילו מעט אור דוחה הרבה מן החושך³¹, ועאכו"כ ריבוי אור, היינו, שמרבה בלימוד התורה ללמוד בשופי, ועי"ז מרבה שלום בעולם, החל מעולם קטן זה האדם³², כמארז"ל³³ תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, שנאמר³⁴ וכל בניך לימודי הוי', דקאי על כל אחד מישראל (שעליו אומר הקב"ה בני בכורי ישראל³⁵, בני אתם להוי' אלקיכם³⁶), שהם לימודי ה', תלמידים של הקב"ה³⁷, כיון שכל אחד מישראל לבו ער³⁸, להקב"ה לתורתו ולמצוותיו³⁹, אפילו כאשר אני ישנה⁴⁰ בגלותא⁴¹, וכפסק

- | | |
|--|---|
| (17) פ"ט. | ע' 83 ואילך. ע' 103 ואילך). |
| (18) ראה זח"ג קסא, ריש ע"ב. רכא, ב. | (29) קדושין ל, ב. וש"נ. |
| (19) קהלת י, ב. במדב"ר ספכ"ב. | (30) משלי ו, כג. |
| (20) שם ד, יג ובפרש"י שם. קה"ר עה"פ. זח"א | (31) תניא פי"ב (יז, א). |
| קי, סע"ב (במהנ"ע). קעט, סע"א. | (32) מס' ברכות בסופה. |
| (21) תניא רפ"ב. | (33) ישע"י נד, יג. וראה סה"מ תרנ"ט שם ע' קעח. |
| (22) פ"ט ופי"ג. | ס"ע קצ ואילך. תש"ד שם ע' 139 ואילך. |
| (23) תולדות כה, כג. | (34) שמות ד, כב. |
| (24) פרש"י עה"פ. | (35) פ' ראה יד, א. |
| (25) במדב"ר פי"ב, ג. | (36) מצו"ד ומצו"צ עה"פ ישע"י שם. וראה סה"מ |
| (26) זח"ג קפח, ב. | תרפ"ט ע' קיא. |
| (27) ויחי מח, כב. | (37) שה"ש ה, ב. |
| (28) ראה המשך פדה בשלום תרנ"ט ותש"ד | (38) ראה יל"ש עה"פ (רמז תתקפח). |
| (סה"מ תרנ"ט ע' קסא ואילך. ע' קעב ואילך. תש"ד | (39) זח"ג צה, א. |

הרמב"ם⁴⁰ (מחבר מורה הנבוכים שבימיו ושכלל הדורות) שרצונו האמיתי של כל אחד מישראל (בהיות נשמתו מלוכשת בגוף) הוא לקיים רצונו של הקב"ה בעשיית מצוה בפועל ובמעשה (דפס"ד זה הוא בכל התוקף גם בזמן הגלות). ועי"ז נעשה הענין דלאום מלאום יאמץ באופן של פד"י בשלום, והיינו, שאינו זקוק למלחמת היצר בדרך ארוכה וקשה, אלא ענין זה נעשה בדרך קצרה וקלה, לא באופן דנהמא אפוס חרבא ליכול, שיש בזה גדרים והגבלות כו', אלא ע"י לימוד התורה, שארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים⁴¹, ובאופן שלומד בהתמדה ושקידה, ללא המדידות וההגבלות של גופו ונפשו הבהמית, ועי"ז שמוסיף בתורה אור, אזי בדרך ממילא נדחה החושך של היצה"ר, ויתירה מזה, כדיוק לשון הגמרא²⁹ שהתורה היא תבלין ליצה"ר⁴², שענין התבלין הוא⁴³ שממתק את התבשיל שבלאה"כ ה"ה מר, וענינו בעבודה הו"ע ואהבת את הוי' אלקיך בכל לבבך⁴⁴, בשני יצריך⁴⁵, והיינו, שע"י התבלין דתורה נעשה גם לב כסיל לשמאלו באופן המתאים לתכלית בריאתו, כמ"ש⁴⁶ וגם רשע ליום רעה, פי' שישוב מרשעו ויעשה הרע שלו יום ואור כו'⁴³.

וזהו גם מה שאמרו רז"ל⁴⁷ כל העוסק בתורה לשמה משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה, וכפי שמבאר בעל הגאולה⁴⁸ ששלום בפמליא של מטה הוא השלום בין נפש האלקית לנפש הבהמית, שיהי' בכל לבבך בשני יצריך. ועי"ז נעשה גם שלום בפמליא של מטה כפשוטה, ועד לעוה"ז הגשמי והחומרי, שגם שם נעשה הענין דמסרת גבורים ביד חלשים כו' עוסקי תורתך⁴⁹, דאף שהם גבורים וחזקים, ואילו בנ"י הם חלשים, כמארז"ל⁵⁰ מצלינן על קצירי ועל מריעי כו' מריעי רבנן, הרי תשות כחם היא מצד התורה שנקראת תושי' מפני שהיא מתשת כחו של אדם⁵¹, וכיון שהם עוסקי תורתך, ובאופן שהלימוד מביא לידי מעשה⁵², קיום המצוות בהידור, ועד לאופן דמהדרין מן המהדרין⁵³, לכן הרי זה באופן דמסרת גבורים ביד חלשים כו' עוסקי תורתך. ועד שפועלים בכללות עוה"ז הגשמי והחומרי שתתבטל החומריות ותשאר רק הגשמיות בלבד, ואת הגשמיות מאירים בנר מצוה ותורה אור³⁰, בדוגמת נר חנוכה שמדליקים על פתח ביתו מבחוץ⁵³, ומאיר גם ברה"ר, עד דכליא ריגלא דתרמודאי⁵³, היינו⁵⁴ שבטל ונכלה אפילו הרגל והסוף והשיריים של תרמודאי, אותיות מורדת⁵⁵, ובכל מקום מושל ושולט הוי' אחד ושמו אחד⁵⁶, כשם שאני נכתב כך אני נקרא⁵⁷.

-
- | | |
|--|---|
| (40) ה' גירושין ספ"ב. | (51) ישע"י כח, כט. סנהדרין כו, ב. |
| (41) איוב יא, ט. | (52) ב"ק יז, א. וש"נ. |
| (42) ראה אור תורה להרב המגיד סימן רכט. | (53) שבת כא, ב. |
| אור"ת עקב ע' תריט. | (54) ראה סד"ה מצוה תר"ל. תרע"ח (סה"מ |
| (43) ראה תניא פכ"ז (לד, ב). | תר"ל ע' מז. סה"מ תרע"ח ע' קיח). וראה ד"ה לה"ע |
| (44) ואתחנן ו, ה. | נרות חנוכה תשכ"ו פט"ו; ד"ה פדה בשלום תשל"ה |
| (45) משנה ברכות נד, א. ספרי ופרש"י עה"פ. | פ"י (לעיל ע' רכד; ס"ע רצב ואילך). |
| (46) משלי טז, לד. | (55) עמק המלך שער קרית ארבע ר"פ קיא. קהלת |
| (47) סנהדרין צט, ב. | יעקב ערך תרמוד. |
| (48) לקר"ת מטות פו, ד. | (56) זכר"י יד, ט. |
| (49) נוסח הודאת "ועל הנסים" דחנוכה. | (57) פסחים נ, א. |
| (50) נדרים מט, סע"א ואילך. | |

וזוהי פדה בשלום נפשי, שהפדי' בשלום נעשית ע"י התורה, ובתורה גופא ע"י לימוד פנימיות התורה, דלית תמן לא קשיא כו' ולא מחלוקת וכו', כפי שמאריך בעל הגאולה באגה"ק שלו⁵⁸, מיוסד על דברי ספר הזהר מרשב"י⁵⁹, דבהאי חיבורא דילך דאיהו ספר הזהר כו' יפקון ב' מן גלותא ברחמים דוקא, באופן של שלום.

ד) וממשיך בכתוב, כי ברבים היו עמדי, שזהו"ע דמתפלל עם הצבור, שזוהי ההקדמה ללימוד התורה⁶⁰, החל מהענין דברכו בתורה תחלה⁶¹. והענין בזה, כידוע הפירוש בתורת החסידות⁶² שמתפלל עם הצבור היינו לצבור ולאסוף את כל עשר כחות נפשו האלקית ועשר כחות נפשו בכלל, ולהתפלל עם כל הכחות כו'⁶³. ועי"ז נעשה הענין דברבים היו עמדי, שפירושו בפשוטו של מקרא הוא בשביל הרבים שהיו בעזרתי להתפלל עלי⁶⁴, שגם אנשי אבשלום התפללו לנצחוננו של דוד⁶⁵. ועד"ז נעשה גם בענין הקרב של כל אחד מישראל במלחמתו בין נפש האלקית לנפש הבהמית, שזהו"ע דבכל לבבך בשני יצריך (כנ"ל ס"ג).

ה) וזוהי גם ההוראה בפועל לכל אחד, בכל מקום ובכל זמן, להרבות בלימוד התורה וקיום מצוותי' בהידור, עד למהדרין מן המהדרין, ובהקדמת עבודת התפלה, שזהו כללות הענין דהעוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הצבור. ועי"ז שמעמיד את העולם קטן שלו על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים, בשלימותם וכדבעי, אזי נעשה העולם עומד⁶⁶ והעולם קיים⁶⁶, ופועל גם עמידה וקיום בעולם כפשוטו, שיתנהג כפי רצונו של הקב"ה, והרי רצונו של הקב"ה שתהי' יד ישראל על העליונה, ועד כמ"ש⁶⁷ (בפרשה שקראו בשבת שמיני' מתברכין כולוהו יומין⁶⁸, כולל גם י"ט כסלו) ויפול על צואריו וישקוהו ויבכו, שגם אצל עשו הי' הענין דוישקוהו, ועד"ז בימינו אלו, שגם אוה"ע מסייעים לכל אחד ואחת מישראל, ע"ד שיהי' לעתיד לבוא, כמ"ש⁶⁹ והיו מלכים אומנין ושרותיהם מניקותין. ואז יהי' שלימות הענין דפדה בשלום (כמ"ש אדמו"ר האמצעי בד"ה פדה בשלום⁷⁰), באופן שאין מנגד כלל, בדוגמת המעמד ומצב שהי' בימי שלמה, ששלום ושקט גוי' בימיו⁷¹, וכן יהי' במהרה בימינו ממש, בימי מלכא משיחא, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, ששלום ושלוח יהי' בימיו, ואז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד⁷², במהרה בימינו ממש, ובשמחה ובטוב לבב.

מהרז"ו לב"ר פפ"ד, א.

(64) פרש"י עה"פ.

(65) ירושלמי סוטה פ"א סוף ה"ח.

(66) אבות פ"א מ"ח.

(67) וישלח לג, ד.

(68) זח"ב סג, ב. פח, א.

(69) ישע"י מט, כג.

(70) הנ"ל פי"א (נה, ד ואילך).

(71) דברי הימים"א כב, ט.

(72) צפני' ג, ט.

(58) סכ"ו.

(59) ח"ג קכד, ב (ברע"מ).

(60) ראה גם סה"מ תרנ"ט שם ע' קצא. תש"ד ע'.

139 ואילך.

(61) ב"מ פה, ריש ע"ב. נדרים פא, א. וראה

לקו"ת פ' ראה רד"ה וכל בניך (כט, א).

(62) ראה סד"ה פדה בשלום תרפ"ד (סה"מ

תרפ"ד ריש ע' קמח).

(63) ראה "התמים" ח"ב מה, סע"א ואילך (ע, א

ואילך). לקו"ש ח"ב ע' 477 ואילך. וראה גם פירוש

בלתי מוגה

א. כאשר יהודים מתאספים יחד בקשר לזכרון מאורע מסויים שאירע בעבר - הנה אע"פ שאין זו הפעם הראשונה ששומעים אודות מאורע זה (כי שמעו כבר פעמים רבות אודות כל פרטי המאורע כו'), אעפ"כ, "מנהג ישראל" שמדי שנה בשנה חוזרים ומספרים שוב אודות פרטי המאורע.

ואין זה, "מנהג" בעלמא, אלא זוהי "מצות עשה" מן התורה: בחג הפסח, "ראש לרגלים", ישנה מצות עשה מן התורה לספר ביציאת מצרים. ובהדגשה ש, "אפילו כולנו חכמים כולנו נבונים כולנו יודעים את התורה, מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים", ויתירה מזו: "כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח". ועד"ז מובן בנוגע למאורעות דשאר הימים טובים, ובעניננו - סיפור המאורע דגאולת י"ט כסלו.

ולכאורה צריך להבין טעם הדבר:

ידועה הוראת תורתנו הקדושה [הנקראת, "תורת חיים" - הוראה בחיי היום-יום] אודות גודל יוקר הזמן, שלכן צריכים להשתדל לנצל כל רגע באופן הכי נעלה, בתכלית השלימות. וא"כ, אינו מובן: לשם מה צריכים לנצל את הזמן כדי לחזור ולספר ענינים הידועים ומפורסמים בלאה"כ - מהי התועלת שבדבר?!

ובפרט כאשר מדובר אודות הזמן די"ט כסלו - "יום סגולה" [וכידוע שבספר שר"ת מן השמים מובא הלשון, "יום בשורה" אודות י"ט כסלו] - שכל זה מוסיף עוד יותר בגודל יוקר הזמן דיום זה.

ומאחר שענין הזמן קשור גם עם ענין המקום - מובן, שכאשר נמצאים בבית הכנסת ובית המדרש, מקום שמגדלין בו תפלה ומגדלין בו תורה, הרי זה מגדיל עוד יותר את החשיבות דכל רגע שנמצאים במקום זה, וכן גודל החשיבות דכל דיבור שמדברים במקום וזמן זה.

דהנה, דיבור האדם (בכלל) הוא דבר חשוב ביותר. ואע"פ שענין המעשה הוא חשוב (ובתוקף) יותר ע"פ תורה - אין זה מפחית את גודל החשיבות שבענין הדיבור. וכמובן גם מזה שכל סדר ההשתלשלות נברא ע"י ענין הדיבור - כמרז"ל, "בעשרה מאמרות נברא העולם". ועד"ז כללות ענין התורה (מתחיל ו)נכלל בעשרת הדברות.

ועפ"ז מובן גודל היוקר שבענין הדיבור, ולכן, צריכה להיות זהירות יתירה בענין הדיבור - שהדיבור לא יהי' לבטלה כו'.

וכפי שענין זה מתבטא בלשון חז"ל [לשון מצומצם, אבל מועט המחזיק את המרובה] - "לא ברא הקב"ה בעולמו דבר אחד לבטלה", שענין זה נאמר בנוגע לבריאתם של פרטי הנבראים בעולם, אבל מובן בפשטות שבה נכלל גם כל רגע שבענין הזמן וכל נקודה שבענין המקום, שאין שום פרט בזה שהוא לבטלה ח"ו.

והרי ענין זה הוא דבר המוכרח בשכל הפשוט: מאחר שכל פרט ופרט שבעולם, כולל כל רגע דזמן וכל נקודה דמקום, נברא אך ורק ע"י הקב"ה -

הרי בודאי שהקב"ה אינו בורא דבר מסויים (אפילו פרט הכי קטן) לבטלה. ובמכלשכן וקליוחומר: כל בעל שכל אינו עושה דבר לבטלה, ועאכור"כ כאשר מדובר אודות מלך מלכי המלכים הקב"ה!

ומאחר שעל בני נאמר, "ועמך כולם צדיקים", והרי, "צדיקים דומים לבוראן", היינו, שהנהגתם [בכללות העבודה ד, אני נבראתי לשמש את קוני"] צריכה להיות בדוגמת הנהגת הקב"ה, כמרו"ל מה הוא רחום כו' - מובן שהנהגתם צריכה להיות מתוך זהירות והשתדלות שלא יהי' אצלם ענין לבטלה ח"ו.

והמדובר - בנוגע לכל רגע בזמן, ובנוגע לכל פעולה שלהם, הן במעשה, הן בדיבור, והן במחשבה.

[וכידוע שבענין המחשבה צריכה להיות זהירות יתירה (יותר מאשר בנוגע למעשה ודיבור) - מצד גודל העילוי דכח המחשבה כו'. וכמבואר ברמב"ם (הל' תשובה פ"ז ה"ג) שענין התשובה אינו רק בנוגע לענינים, שיש בהם מעשה, אלא, "צריך לחפש בדעות (כללות ענין המחשבה) רעות שיש לו ולשוב כו'", וענינים אלו, "קשים מאותן שיש בהן מעשה כו'"].

וע"פ כל האמור לעיל צריך להבין: מהי התועלת בהקדשת זמן עבור הדיבור והזכרון אודות מאורעות שהיו בעבר (ובעניננו - גאולת י"ט כסלו), כאשר כולם יודעים כבר את כל פרטי המאורעות? ב. והביאור בזה:

כללות ענין הזכרון בתורה הוא ענין חשוב ונעלה ביותר, כאמור לעיל בנוגע לזכירת וסיפור יציאת מצרים. וכמבואר בספר החיבור שהענין ד, זכר ליציאת מצרים" הוא ענין כללי הקשור עם כללות התורה ומצוותי. ובלשון הכתוב - "והימים האלה נזכרים".

וזכרון המאורע הוא ע"י ענין הדיבור בפועל דוקא - בדוגמת הסיפור ביציאת מצרים (סיפור ע"י דיבור בפועל), וכמובן גם מהפסוק, "והימים האלה נזכרים" שנאמר בנוגע לימי הפורים - שהזכרון הוא ע"י קריאת המגילה בדיבור דוקא.

וטעם הדבר - מובן מהמשך הכתוב - "והימים האלה נזכרים ונעשים":

ע"י זכרון המאורע ("נזכרים") באופן המתאים, נפעל כללות הענין ד, נעשים", היינו, שאותם ענינים שהיו בעבר חוזרים ונפעלים באותו אופן שהיו בפעם הראשונה.

דהנה, כל פעולה הנעשית ע"י יהודי, הרי תכלית הכוונה בזה היא - "אני נבראתי לשמש את קוני". ומאחר ש, המעשה הוא העיקר, מובן שהשימוש לקונו צריך לבוא במעשה בפועל.

לכן, כדי להבטיח ולוודא שזכרון המאורע יהי' באופן שיבוא מזה ענין של מעשה בפועל ("נעשים") - אין להסתפק בזה שבשנה שעברה הזכר מאורע זה, ואין להסתפק בזכרון (בשנה זו) במחשבה בלבד, אפילו כאשר הזכרון הוא באופן ד, יתקע מחשבתו בחוזק, אלא הזכרון צריך לבוא בדיבור בפועל, שזהו מעשה זוטא (עכ"פ).

וכאשר הזכרון הוא באופן דמעה בפועל (ע"י הדיבור) - הרי זה מוסיף חיזוק וודאות שהזכרון יפעל פעולתו בנוגע למעשה בפועל - ,נזכרים ונעשים", עד לתכלית השלימות - בערך למעמדו ומצבו בהוה (באותו יום שנזכר אודות המאורע).

וכאשר מגיע אותו זמן בשנה שלאח"ז - נפעל הענין ד"נזכרים ונעשים" באופן נעלה יותר, כי הרי יהודי צריך להיות בבחי' "מהלך", וכמרו"ל (ברכות בסופה) "תלמידי חכמים אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב, שנאמר ילכו מחיל אל חיל", וענין זה קאי על כאו"א מישראל, כמ"ש "וכל בניך לימודי ה'", היינו, שכאו"א מישראל הוא בבחי' "תלמיד חכם" (לימודי ה'), ולכן עבודתו היא באופן דהליכה "מחיל אל חיל".

דהנה, עבודת כאו"א מישראל צריכה להיות באופן ד", כל מעשיך יהיו לשם שמים", והכוונה בזה לאו דוקא לענין של מעשה ("מעשיך"), אלא גם דיבור ומחשבה כו', היינו, כל פעולות האדם. זאת אומרת, שיהודי צריך לנצל כל רגע וכל פרט מכוחותיו באופן ד", לשם שמים", לשמש את קונו".

ולכן, כאשר מתעלה בעבודתו במשך הזמן, "מחיל אל חיל", שאז נדרשת ממנו עבודה נעלית יותר בנוגע למעשה בפועל - הנה גם הזכרון ע"י הדיבור כו' צריך להיות באופן נעלה יותר, כדי שעי"ז יהי' כללות הענין ד"נזכרים ונעשים" באופן נעלה יותר - לפי ערך מעמדו ומצבו הנעלה (לאחרי עלייתו "מחיל אל חיל").

ג. והנה, מצד כללות הענין ד", ואהבת לרעך כמוך", שזהו "כלל גדול בתורה" - מובן, שכאשר כמה וכמה מישראל מתאספים ביחד, מן הראוי לחזור עוד הפעם בדיבור אודות הנקודות העיקריות דגאולת י"ט כסלו (שזוהי סיבת ההתוועדות).

ואין זה משום שישנם כאלו שחסר אצלם בידיעת המאורע ח"ו - אדרבה: כאו"א הוא בחזקת כשרות שיודע את כל פרטי המאורע כו', ובלשון ההגדה: "כולנו יודעים את התורה",

[ובאופן שיודעים את כל פרטי המאורע כולו - ע"ד הדיוק המבואר בט"ז שהלשון "כל כו' כולו" מורה על כולו ממש, היינו, לא רק באופן דרובו ככולו, אלא כולו ממש],

אבל אעפ"כ, ע"פ האמור לעיל מוכן שהזכרון צריך להיות באופן של דיבור ממש, היינו, דיבור המתגלה בפועל באויר העולם.

וככל דיבור הקשור עם עניני יהדות - הרי הדיבור הוא באופן ד", ערוכה בכל רמ"ח אברים", היינו, דיבור מתוך חיות כו', ועד שבדיבור נכלל החיות דכל רמ"ח אברים שלו.

וכללות ענין הדיבור מביא למעשה בפועל, הן בנוגע למדבר, ועד"ז בנוגע לשומעים, כי שומע כעונה כו'. ובאופן ד", קבל את האמת כו' - מאחר שהדברים הנאמרים הם דבר הקב"ה בתורתו הקדושה, תורה אמיתית ונצחית, הקשורה עם "חותמו של הקב"ה אמת", מאחר שהקב"ה הוא "אמיתית המציאות", ש"כל הנמצאים כו' לא נמצאו אלא מאמתת המצאר".

ובנוגע לכל האמור לעיל – כותב בעל הגאולה בשער דספר התניא ש„קרב אליך הדבר מאד בפיו ובלבבך לעשותו“, היינו, לא רק „קרב“, אלא „קרב גו' מאד“, ובנוגע לכל הענינים דמחשבה דיבור ומעשה, „בפיו ובלבבך לעשותו“.

ולהעיר שסדר הדברים הוא – שלכל לראש ישנו ענין הדיבור, „בפיו“, ואח"כ בא הענין ד„בלבבך“, כי קול מעורר הכוונה, ועי"ז באים כל הענינים במעשה בפועל – „לעשותו“.

ד. הנקודה הכללית די"ט כסלו היא – יום גאולת כ"ק אדמו"ר הזקן, בעל התניא והשולחן ערוך [פוסק הן בנגלה דתורה והן בפנימיות התורה – „תורת חיים“ ו„תורה נצחית“], ממאסרו עבור הפצת היהדות והמעיינות חוצה.

דהנה, אדמו"ר הזקן התעסק בהפצת התורה והיהדות באופן דהולך ומוסיף ואור, בכל מקום שידו מגעת, מבלי להתחשב בשום מניעות ועיכובים, ובידעו שע"י פעולות אלו הרי הוא מסכן את חיי נפשו ממש, בעמדו נגד מלוכה אדירה (שביכלתה להושיבו במאסר – כפי שהי' אמנם בפועל).

זאת אומרת: אע"פ שגם על פי התורה הרי „דינא דמלכותא דינא“ – הנה כל זה הוא רק כאשר מדובר אודות ענינים שאינם מנגדים לקיום התומ"צ. אבל כאשר מדובר אודות ציווי המלכות המנגד לקיום התומ"צ – הרי ידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בשם אביו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע (שהי' „ממלא מקומו“), שהנשמה אינה נמצאת בגלות לעולם, ולכן, בנוגע לכל עניני יהדות (הקשורים עם הנשמה) אין מי שביכלתו להיות בעה"ב על יהודי ולומר לו כיצד להתנהג.

והנה, כללות ענין המאסר הי' בסיבת התעסקותו בהפצת היהדות בכלל ובמיוחד בהפצת התורה, הן נגלה דתורה והן פנימיות התורה.

[וכמבואר בשיחות רבותינו נשיאינו שהשם „שניאור“ מרמז על „שני אור“, היינו, האור דנגלה דתורה והאור דפנימיות התורה. ובאופן שב' הענינים (נגלה וחסידות) נעשים לדבר אחד, שם אחד – „שניאור“].

ועי' הישיבה במאסר במשך נ"ג ימים,

[כידוע פתגם החסידים שנ"ג הימים – ג"ן – שישב אדמו"ר הזקן במאסר הם כנגד נ"ג („גן“) פרקי ספר התניא. וזהו הקשר עם כללות הענין ד„באתי לגני“, היינו, שכאר"א מבנ"י הוא בבחי' „גן“ של הקב"ה],

נפעל כללות הענין דיתרון האור מן החושך ויתרון החכמה (דהפצת התורה) מן הסכלות (דהמלשינות והמאסר כו'), היינו, אע"פ שבעת הישיבה במאסר הי' לפי שעה העדר הפצת התורה, העדר הלימוד ברבים כו', הרי תכלית הכוונה בזה היתה – גאולה בטוב הנראה והנגלה, ובאופן דיתרון האור כו', ועד ש„אור וחיות נפשנו ניתן לנו“ (כמבואר במכתב הידוע מכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע בקשר לי"ט כסלו).

ה. עפ"ז מובן שע"י הזכרון וההתבוננות בכללות המאורע דגאולת י"ט כסלו – נפעלת הוספה בכל הפעולות דהפצת היהדות והפצת התורה, ובאופן שההתעסקות בזה היא למעלה מכל מדידה והגבלה, ללא התחשבות

במניעות ועיכובים, אפילו כאשר הדבר כרוך עם סכנת נפשות ממש, וגם אז ההתעסקות בזה היא בחיות, ומתוך שמחה וטוב לבב.

וכשם ש„בימים ההם“ נפעל כללות הענין דהפצת היהדות והפצת התורה ביתר שאת וביתר עוז (ע"י הגאולה די"ט כסלו) - כמו כן נפעל ענין זה גם „בזמן הזה“, בנוגע לכל אחד ואחת מבני, האנשים והנשים, ואפילו בנוגע ל„טף“ - בענינים השייכים אליהם.

ובאופן ד„קרוב אליך הדבר מאד בפיוך ובלבבך לעשותו“ - החל מהדיבור („בפיוך“) אודות כללות ענין המאסר והגאולה, ולאח"ז הרי זה נמשך גם „בלבבך“, ועד שנמשך במעשה בפועל, „לעשותו“, בנוגע לכל הענינים שבעל המאסר והגאולה מסר את נפשו עליהם.

ובטוחים אנו שידינו תהי' על העליונה - היינו, שבודאי ננצח את כל עניני חושך הגלות, למרות שבעקבתא דמשיחא הרי חושך הגלות הוא כפול ומכופל, ומיום ליום גובר והולך חושך הגלות -אעפ"כ, אין מתפעלים מכל זה, כי בודאי נצליח לבטל את חשכת הגלות.

ובעמדנו ביום זכאי זה - הנה מאחר שמגלגלין זכות ליום זכאי, הרי זה יום מסוגל להחליט החלטות טובות בנוגע לכל הענינים דהפצת היהדות והפצת התורה, ובאופן שקיום ההחלטות יהי' „בפיוך ובלבבך לעשותו“ - על פי ההוראות דבעל המאסר והגאולה.

וכשם ש„בימים ההם“ הי' נצחון גמור כו', כמו כן יהי', גם „בזמן הזה“ - נצחון בנוגע לביטול חשכת הגלות, ועד לקיום היעוד „קץ שם לחושך“, הן בנוגע לחושך הגלות הפרטי, והן בנוגע לחושך הגלות הכללי.

ויקויים פס"ד הרמב"ם „הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה כו' ומיד הן נגאלין“ - החל מאתחלתא דגאולה, ותיכף ומיד, בשעתא חדא וברגעא חדא וביומא חדא - כללות ושלמות הגאולה, גאולה האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, במהרה בימינו ממש.

* * *

ו. כללות הענין ד„נעשים“, מעשה בפועל, באופן ד„קרוב אליך הדבר מאד בפיוך ובלבבך לעשותו“ - קאי על כללות התורה ומצוותי.

ונוסף לזה: ישנה הדגשה מיוחדת אודות ענינים שהזמן גרמא. ולדוגמא: בימי הגאולה דחג הפסח ישנה הדגשה מיוחדת בנוגע למצוות השייכות לחגה"פ, ועד"ז בנוגע לחג השבועות, „זמן מתן תורתנו“, וחג הסוכות, „זמן שמחתנו“. ועד"ז בנוגע לימי הפורים שעליהם נאמר „והימים האלה נזכרים ונעשים“ - הדגשה מיוחדת אודות המצוות השייכות לפורים.

זאת אומרת: כללות החיוב ד„כל מעשיך יהיו לשם שמים“ צריך להיות - לכל לראש - ברוח המצוות והמנהגים המיוחדים לזמן זה.

ובנוגע לעניננו - ההוראה בנוגע למעשה בפועל, „בפיוך ובלבבך לעשותו“, שצריכים ללמוד מי"ט כסלו, צריכה להיות קשורה עם אותם ענינים שעליהם מסר את נפשו בעל המאסר והגאולה.

והנה, אע"פ שכללות עבודתו במשך כל ימי חייו היתה שרשרת אחת של מס"נ, היינו, שכללות עבודתו היתה באופן ד, בכל מאדך, אעפ"כ, ישנם ענינים שעליהם מסר את נפשו באופן מיוחד, ע"ד לשון הגמרא, „זהיר טפי“.

ומאחר שמדובר עתה אודות הגאולה די"ט כסלו - מובן, שענין זה צריך להיות מודגש בקשר לכללות ענין הגאולה, כדלקמן.

ז. באגרת הידועה שכתב אדמו"ר הזקן בקשר לגאולתו - נאמר: „וכשהייתי קורא בספר תהלים בפסוק פדה בשלום נפשי, קודם שהתחלתי פסוק שלאחריו, יצאתי לשלום, ואסיים בשלום מה' שלום“. וכזה רואים את גודל הדגשת ענין השלום בקשר לגאולת י"ט כסלו.

ולכאורה צריך להבין: בתורה ישנם ריבוי ענינים, תרי"ג מצוות, וביניהם ישנם י"ג עיקרים (ובספר העיקרים מחלקם לג' עיקרים כלליים) - וענין השלום אינו א' מהם, ועאכ"כ שאין ענין השלום ראש וראשון לכל עניני התורה (בדוגמת הדיבור הראשון דעשרת הדברות - „אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים“), וא"כ, אינו מובן: מדוע מדגיש אדמו"ר הזקן את ענין השלום דוקא?!

זאת אומרת: מאחר שמדובר אודות גאולת איש כללי - נשיא בישראל, שמאסרו ה' קשור עם כללות הענין דהפצת היהדות, תורה ומצוותי, שזהו ענין השייך לכללות עם ישראל - הרי הגאולה היא גאולה כללית השייכת לכללות בני"י ולכללות התורה ומצוותי. וא"כ, ה' אדמו"ר הזקן צריך להדגיש במכתבו את כללות הענין דמס"נ, שזה קשור עם הדיבור הראשון דעשה"ד - „אנכי ה' אלקיך גר"?!
ת. והביאור בזה:

כללות הענין דתורה ומצוותי קשור עם ענין השלום (כדלקמן), וענין השלום מודגש גם בדיבור הראשון דעשה"ד - „אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים“.

ובהקדים:

ידועה קושיית המפרשים - מדוע נאמר „אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים“, ולא נאמר ענין גדול יותר (לכאורה) - „אנכי ה' אלקיך אשר בראתי שמים וארץ“.

וידוע הביאור בזה - שכללות הענין דיצי"מ מורה על הפלאה גדולה יותר מאשר בריאת שמים וארץ, כי גם לאחר שנבראו שמים וארץ בהגבלת הטבע, הרי בכחו של הקב"ה לשנות את סדרי הטבע, ולהנהיג את העולם באופן שלמעלה מהטבע.

ליתר ביאור: „אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים“ מורה על חיבור הפכים - „אנכי ה' אלקיך“, ולאידך - „ארץ מצרים“, בהיותה במעמד ומצב שצריך להיות „הוצאתיך מארץ מצרים“, מפני היותה מקולקלת שבאומות, ומשלה בכיפה על כל העולם כולו וכו'.

ולכן נאמר „אשר הוצאתיך מארץ מצרים“, ולא נאמר „אשר בראתי

שמים וארץ" - כי „ארץ מצרים" היא ענין הפכי מ„אנכי ה' אלקיך" יותר מאשר „ברית שמים וארץ", ולכן מודגש בזה יותר כללות הענין דחיבור הפכים.

והנה, מאחר שבפסוק זה מודגש הענין דחיבור הפכים, היינו, שהתיבות „אשר הוצאתיך מארץ מצרים" באות בהמשך אחד (ובאותו פסוק) עם התיבות „אנכי ה' אלקיך",

[וכפירוש רש"י בפשטות הכתובים - לבן חמש למקרא - „כדאי היא ההוצאה שתהיו משועבדים לי", שזהו כללות הענין ד„אנכי ה' אלקיך", ציווי אודות אמונת ואחדות ה', שהיא כללות כל המצוות כולם - „שתהיו משועבדים לי"],

מובן, שבזה מודגש כללות ענין ה„שלום" - היינו, אע"פ שישנם ב' ענינים הפכיים („אנכי ה' אלקיך", ו„ארץ מצרים"), אין זה באופן שיש ביניהם „מלחמה" (כביכול), והענין ד„אנכי ה' אלקיך" מנצח וגובר על הענין ד„ארץ מצרים", אלא ענין זה נפעל באופן של „שלום", היינו, שגם „ארץ מצרים" נעשית חדורה בכללות הענין ד„אנכי ה' אלקיך".

וכאשר הענין ד„אנכי ה' אלקיך" חודר גם ב„ארץ מצרים" (באופן ד„שלום") - הרי זה פועל שלימות (שזהו א' הפירושים דתיבת „שלום") ב„אנכי ה' אלקיך" (כביכול), מאחר שהענין ד„אנכי ה' אלקיך" חודר גם במקום שמצ"ע הוא באופן הפכי.

[וע"ד המבואר ברמב"ם בנוגע לחילוק ומעלת הבעל תשובה לגבי הצדיק - שהיות והצדיק לא נתנסה בנסיון, כי לא חטא ופגם מעולם, אי אפשר לדעת כיצד תהי' הנהגתו כאשר יבוא לידי נסיון. משא"כ הבעל תשובה שחטא ופגם ועבר את הדרך כו', ואח"כ עשה תשובה, עד ש„יעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם" - הרי עבודתו היא בתוקף גדול יותר, באופן שלא ישונה לעולם, בכל מעמד ומצב ובכל סביבה שימצא בה (שזהו כללות העולם כולו - כמרז"ל „כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם"). ועד"ז מוכן בנוגע לעניננו - גודל העילוי הנפעל עי"ז שהענין ד„אנכי ה' אלקיך" חודר גם ב„ארץ מצרים"].

ט. עפ"ז מוכן שכללות הענין דירידת הנשמה למטה, ועבודתה בקיום התורה ומצוות - הרי זה כדי לפעול את ענין ה„שלום".

והביאור בזה:

ירידת הנשמה להתלבש בגוף כו' היא ירידה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא, כי בהיות הנשמה למעלה הרי היא „חצובה (או „חקוקה") תחת כסא הכבוד", ומשם ירדה לעוה"ז התחתון שאין למטה ממנו, ונתלבשה בגוף ונה"ב כו', וא"כ, אין לך גלות יותר גדול מזה.

ולכאורה, נשאלת השאלה: למה עשה ה' ככה?! - אלא תכלית הכוונה בזה, שיהודי יברר את הגוף ונה"ב וחלקו בעולם, ועד שיעשה דירה לו ית' בתחתונים.

ועפ"ז מוכן שכללות העבודה היא - ענין ה„שלום", היינו, לא באופן

של מלחמה עם הצד שכנגד, שמבטל ומהרס ושובר את הצד שכנגד (גוף ונה"ב וחלקו בעולם), אלא אדרבה, באופן של בנין דוקא, כמ"ש, וכל בנין לימודי ה', "א"ת בנין אלא בונין", היינו, שבונים בעולם דירה לו ית', עי"ז שלוקחים את עניני העולם, "זהב וכסף ונחושת", ובונים "משכן" להקב"ה, באופן ד', ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם".

וענין זה קשור עם כללות הענין דיצי"מ (שנתבאר לעיל) - כי הכסף וזהב כו' שמהם בנו בני" את המשכן בלקח מביזת מצרים (הן ביזת מצרים והן ביזת הים). וגם בנוגע לקרשי המשכן - ידוע מארז"ל ש, יעקב אבינו נטע ארזים במצרים וכשמת צוה לבניו להעלותם עמהם כשיצאו ממצרים כו', ומהם עשו בני", את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים". זאת אומרת, שכללות ענין המשכן קשור עם בירור עניני ארץ מצרים.

י. וזוהי גם כוונת הירידה לגלות מצרים, גלות כלל ישראל, ביחד עם "ישראל סבא", וביחד עם "שכינתא בגלותא" (כמ"ש, "אנכי ארד עמך מצרימה"), לארץ מצרים, בהיותה מקולקלת שבאומות - כדי לברר את הענינים דארץ מצרים, ולהגיע עי"ז לתכלית העילוי דמ"ת, היינו, שיתגלה הענין ד, "אנכי ה' אלקיך" בתכלית השלימות.

וכמבואר במדרז"ל שהגילוי ד, "אנכי ה' אלקיך" דמ"ת פעל בכל העולם כולו, עד ששור לא געה וצפור לא צפצף כו', ומכל ד' רוחות ומלמעלה ומלמטה ה' נשמע הקול כו', זאת אומרת, שהגילוי ד, "אנכי ה' אלקיך" חדר בכל פרטי העולם כולו.

וזהו גם מה שמבואר במדרז"ל שהקול דעשרת הדברות, "לא ה' לו בת קול". ולכאורה אינו מובן: מהי התועלת שבנס זה? - ונתבאר פעם בארוכה (לקר"ש ח"ד ע' 1095) שזה מורה על גודל העילוי דעשה"ד, שהקול דעשה"ד חדר ונקלט בגשמיות העולם.

דהנה, "בת קול" נוצרת כתוצאה מזה שהקול נתקל בדבר המונע את התפשטותו (קיר וכיר"ב), ולכן הוא חוזר כלעומת שבא כו'. אבל הקול דעשה"ד ה' באופן שנקלט בכל עניני גשמיות עוה"ז, היינו, שלא היתה שום מציאות המנגדת להתפשטות קול זה, כי כל עניני העולם נעשו חדורים עם כללות הגילוי ד, "אנכי ה' אלקיך", עד שנרגש אצלם שמציאותם היא, "מאמת המצאור", "אין עוד מלבדו", היינו, שמציאותם היא - "אנכי", כפי שנמשך ב, "הוי", ונעשה, "אלקיך", "כחך וחיותך".

ועד"ז מובן בנוגע לירידת הנשמה למטה, מאיגרא רמה לבירא עמיקתא, שתכלית הכוונה בזה - "לעשות שלום בעולם", היינו, שבכל מקום שיהודי נמצא, יהי' חדור הענין ד, "אנכי ה' אלקיך", ע"י עבודת ופעולת היהודי.

וענין זה נתחדש דוקא לאחר בריאת העולם וירידת הנשמה בגוף - דהנה, קודם בריאת העולם וקודם ירידת הנשמה בגוף ה' גם כללות הענין ד, "אנכי ה' אלקיך", אמיתית המציאות כו', אבל עילוי זה שגם הנבראים דלמטה יכירו וידעו את כחותיו ופעולותיו ית', ובלשון הע"ח, "שיתגלו שלימות כחותיו ופעולותיו כו'" - ה' רק, "בכח", וכדי שעילוי זה יהי' גם, "בפועל", הוצרך להיות כללות הענין דבריאת העולמות וירידת הנשמה למטה כו'.

יא. עפ"ז מובן מדוע מדגיש אדמו"ר הזקן את כללות ענין ה"שלוש" בנוגע לגאולתו, שהגאולה היתה באופן ד"פדה בשלוש נפשי" וכו' - כי הגאולה קשורה עם כללות הענין דהפצת התורה והיהדות, שכללות ענינם הוא ענין ה"שלוש", כנ"ל בארוכה.

ולכן היתה הגאולה באופן ד"פדה בשלוש נפשי", וכפי שמדגיש אדמו"ר הזקן שהגאולה היתה באופן ש"הפליא ה' והגדיל לעשות בארץ כו' בעיני כל השרים וכל העמים אשר בכל מדינות המלך כו'", היינו, שגם הם הודו והכירו בצדקת אדמו"ר הזקן.

ולכן, כאשר נמצאים ביום סגולה זה - הרי זה זמן מסוגל לקבלת תוספת כח בנוגע לכללות העבודה דהפצת התורה והיהדות, באופן ד"פדה בשלוש נפשי גו' כי ברבים היו עמדי", כמבואר בירושלמי שגם אנשי אבשלום היו מתפללים לנצחוננו של דוד, ועד"ז מובן בנוגע לאופן הפעולה דבירור העולם כו'.

והתחלת העבודה בזה היא ע"י לימוד התורה, שעלי' נאמר "דרכי' דרכי נועם וכל נתיבותי' שלום", וכאשר יהודי לומד תורה כדבעי, היינו, שלומד תורה לשמה, הנה על זה אמרו חז"ל, "כל הלומד תורה לשמה משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה".

וכפי שמבאר אדמו"ר הזקן בלקו"ת (מטות פו, ב ואילך) שהענין דעשיית שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה הוא בכל הדרגות, מלמעלה מעלה ביותר עד למטה מטה ביותר, עד שנעשה שלום בין רוחניות העולם עם גשמיות העולם, ועד"ז בנוגע לעבודה בנפש האדם - שנעשה שלום בין הנה"א ובין הנה"ב כו'.

ובדוגמת כללות הענין דקרבת שלמים - כמרו"ל "שמטילים שלום בעולם", עי"ז, שיש בהם שלום למזבח ולכהנים ולבעלים".

וכללות ענין השלום בנוגע לעבודת האדם, כולל את הענין דאהבת ישראל, באופן ד"ראהבת לרעך כמוך", היינו, שנעשה שלום "בין איש לרעהו ובין אשה לבעלה", ובאופן ד"שלום" אמיתי.

והנה, ע"י כללות העבודה באופן ד"שלום", כולל - עבודה בשלימות, היינו, שמנצל כל רגע בזמן וכל נקודה במקום בתכלית השלימות [כי העבודה היא "לשמש את קוני", שהוא תכלית השלימות] - נפעל כללות הענין דעשיית שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה.

ועד שזוכים לקיום היעוד "ונתתי שלום בארץ גו'", "ואולך אתכם קוממיות" - ע"י הקדמת העבודה ד"בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו. ועשיתם אותם" - במהרה בימינו ממש.

* * *

יב. נוסף על הדגשת ענין ה"שלוש" באגרתו של אדמו"ר הזקן, מדגש גם באגרת הנ"ל שהגאולה היתה באופן ש"הפליא ה' והגדיל לעשות בארץ כו' אשר נתגדל ונתקדש ברבים, ובפרט בעיני כל השרים וכל העמים אשר בכל

מדינות המלך", ובאופן ש"ראו כל עמי הארץ את ישועת אלקינור".

זאת אומרת: היות שענין המאסר הי' ידוע ומפורסם לכל "עמי הארץ", בעיני כל השרים וכל העמים אשר בכל מדינות המלך" - הנה כאשר נפעל ענין הגאולה הי' זה באופן ד"יג"י חשכי", היינו, ששרי המלוכה עצמם היו מוכרחים לשחררו כו', ובאופן דיתרון האור מן החושך ויתרון החכמה מן הסכלות.

והנה, ידועה תורת הבעש"ט שבכל דבר שיהדי רואה או שומע כו', ישנה הוראה בעבודתו לקונו, ועאכו"כ כאשר מדובר אודות מכתבו של נשיא בישראל, ומכתב שנתפרסם לכל הדורות כולם. ולכן, מאחר שאדמו"ר הזקן מדגיש כמה פעמים שהגאולה היתה באופן ד"הפליא ה' והגדיל לעשות בארץ", "ראו כל עמי הארץ" וכו' - הרי בודאי שגם בפרט זה ישנה הוראה בעבודת האדם לקונו.

יג. והביאור בזה:

בכללות שלחות האדם בעולמו (אני נבראתי לשמש את קוני") - נכללת גם הפעולה וההשפעה על אומות העולם שיקיימו את השבע מצוות שלהם.

וכמ"ש הרמב"ם (הל' מלכים פ"ח ה"י), וכן צוה משה רבינו מפי הגבורה לכופ את כל באי העולם לקבל מצוות שנצטוו בני נח". ויתירה מזו: קיום ה' מצוות דב"נ ע"י אוה"ע צריך להיות, מפני שצוה בהן הקב"ה בתורה וההדיענו על ידי משה רבינו כו", ולכן, אם עשאן מפני הכרע הדעת כו' אינו מחסידי אומות העולם ולא מחכמיהם" (שם הי"א).

וענין זה נוגע גם לקיום התומ"צ ע"י בני":

כדי שבנ"י יקיימו תומ"צ כדבעי, זקוקים הם למנוחת הנפש ומנוחת הגוף. ומובן שכאשר אוה"ע מתנהגים באופן המתאים, ע"י קיום שבע מצוות דב"נ, וכללות הנהגתם היא באופן ד"לשבת יצרה" - הרי זה פועל סיוע גדול ועיקרי במנוחת הנפש והגוף של בני".

ועפ"ז מובן שכאשר נמצאים ביום סגולה זה, יום גאולת אדמו"ר הזקן ממאסרו - הנה ע"פ הדגשת אדמו"ר הזקן במכתבו שהגאולה היתה באופן ד"הפליא ה' והגדיל לעשות בארץ כו' בעיני כל השרים וכל העמים אשר בכל מדינות המלך" - מובן, שיום זה הוא הזמן המתאים להחליט להוסיף בהתעסקות ובפעולה על כל אוה"ע בנוגע לקיום ז' מצוות שלהם - כאו"א כפי יכולתו לפעול בזה.

ומובן שהפעולה וההשפעה על אוה"ע צריכה להיות - לכל לראש - בנוגע לכללות ענין ה"שלום", שהרי א' מהתפקידים הראשיים של מלכות המדינה הוא - לשלול את הענין ד"איש את רעהו חיים בלעו" (היפך השלום).

זאת אומרת: לולי "מוראה של מלכות", הנה היות שטבע בני אדם הוא באופן שאין דעותיהם שוות, עלול להיות הענין ד"איש את רעהו חיים בלעו", ולזה זקוקים ל"מוראה של מלכות", שתפקידם להשליט סדר ומשטר מיוחד על אדני הצדק והיושר, ע"פ הוראות הקב"ה [טוב וישר ה'] בז' מצוות דב"נ עם כל הפרטים המסתעפים מזה (שלושים מצוות וכו').

ולא זו בלבד שהענין ד„מוראה של מלכות“ שולל את ההנהגה ד„איש את רעהו חיים בלעו“ מצד יראת המלכות כו', אלא כללות ההנהגה דצדק ויושר חדרת את כל מציאותו, עד שהוא מתנהג (מרצונו) באופן של צדקה כו'.

וכידוע שלדעת כמה פוסקים חייבים בני נח במצות הצדקה [ומה שמצוה זו אינה נמנית בין המצוות דב"נ, הרי זה משום שקיום מצות הצדקה הוא באופן ד„קום ועשה“, ואילו הו' מצוות דב"נ הם באופן ד„שב ואל תעשה“], וגם ע"פ הדעות שאינם חייבים במצות הצדקה – הרי כותב הרמב"ם (הל' מלכים פ"י ה"י) ש„בן נח שרצה לעשות מצוה משאר מצוות התורה כו' אין מונעין אותו לעשותה כהלכתה“, ומביא דוגמא ממצות הצדקה – „נתן צדקה מקבלין ממנו“.

ונוסף לזה: „דינין“ נמנית בין הו' מצוות דב"נ (לכל הדעות). ומאחר שבענין ה„דינין“ נכללים כל הפרטים הקשורים עם קיום ישובו של עולם, מובן, שגם ענין הצדקה נכלל בזה, כי גם ענין הצדקה מוכרח לקיום ישובו של עולם (ראה לקו"ש ח"ה ע' 158).

יד. והנה, כדי לפעול שהנהגת המדינה תהי' באופן המתאים לישובו של עולם – הרי העצה לזה לחנך את הנוער („חנוך לבער ע"פ דרכו“) בדרך הצדק והיושר, וכאשר החינוך יהי' באופן המתאים, לא יתעורר אצלו רצון להתנהג באופן ד„איש את רעהו חיים בלעו“, כך שלא יהיו זקוקים לשלול הנהגה זו במעשה בפועל אך ורק מפני „מוראה של מלכות“.

דוגמא לדבר:

בנוגע לרפואת ובריאות הגוף – ישנם ב' אופנים: (א) טיפול בחולה כדי לרפאותו ולהשיבו למצב של אדם בריא. (ב) מניעת המחלה – ע"ד לשון הכתוב „כל המחלה גו' לא אשים עליך“ מלכתחילה – כך שלא זקוקים לענין הרפואה.

ועד"ז מובן בנוגע לנמשל:

במקום חיפוש ומציאת דרכים להחזיק צוות של אלפים ורבבות „שופטים ושוטרים“, כדי שיהי' הענין ד„מוראה של מלכות“, ועי"ז ישללו את ההנהגה ד„איש את רעהו חיים בלעו“, ובמקום השגת כסף רב ככל הדרוש להחזקת בתיאסורים (כדי למנוע מאלו המסוגלים להזיק לציבור להתהלך בחפשויות כו') – הנה אם היו משקיעים כסף והשתדלות בנושא החינוך (באופן חלקי לגבי גודל ההשקעה האמורה לעיל), היו מצליחים למנוע מלכתחילה את כל הענינים הבלתי-רצויים במדה גדולה יותר.

וזאת אומרת: כאשר מדובר אודות חינוך הנוער, הנה נוסף על זה שמשתדלים להעשיר את התלמידים והתלמידות בידיעות, צריכים להשתדל ביותר לחנכם במדות טובות, ובהנהגה ע"פ צדק ויושר כו', היינו, שלא יתנהגו כ„בעל-חי“ המהלך על שתיים, או כ„פרא אדם“, ש„ידו בכל ויד כל כו“, אלא שהנהגתם תהי' באופן המתאים לישובו של עולם.

וכפי שרואים במוחש שבאותן שכונות שהשתדלו בענין החינוך

באופן המתאים - הצליחו למנוע את כל הענינים הבלתי־רצויים במדה גדולה ביותר (נוסף על החסכון בכסף ובכח אדם וכו').

טו. ישנה נקודה נוספת בדבר - הקשורה עם כללות ענין ה"שלום". ובהקדים:

ידע איניש בנפשי' שהסיבה להעדר מנוחת הנפש והעדר השלום (מזמן לזמן) היא - מפני שיש לו נטיות הפכיות, וכתוצאה מזה נוצרת מלחמה פנימית בנפשו, וזה גורם להעדר מנוחת הנפש.

ולדוגמא: בימי החול, כאשר עוסק בעובדין דחול, הנה לפעמים נדמה לו שכדי להרויח את פרנסתו צריך הוא לפגוע בפרנסת חבירו, ע"י ענינים הקשורים עם השגת גבול, אבק גניבה וגזילה וכיו"ב (ואין כאן המקום לפורטם). אבל ביום השבת, בהיותו במעמד ומצב ללא דאגות ובלבולים מעניני הפרנסה כו', כי "כל מלאכתך עשוי" - מתעורר אצלו רגש הפכיל, בידעו שמצד אמיתית הענין צריכה להיות הנהגתו באופן ד, ואהבת לרעך כמוך" ממש.

זאת אומרת: הרגשתו העצמית היא באופן שאין דעותיו שוות, ונוצרת "מלחמה" בין ב' הדעות, "מקרב ליי", וצריכים השתדלות מיוחדת שהנהגתו תהי' באופן ד, "פדה בשלום נפשי".

ועד"ז מובן בנוגע לחינוך התלמידים והתלמידות:

הזמן שהתלמיד או התלמידה נמצאים בבית־הספר הוא רק חלק (מספר שעות) מהיום, ובשאר הזמן נמצאים הם בביתם ובסביבתם כו'.

ולכן, גם כאשר החינוך בבית־הספר הוא באופן המתאים, היינו, שנוסף על הענקת ידיעות לתלמידים, מעניקים גם חינוך למדות ודעות ישרות, הן בנוגע לענינים שבין אדם למקום (אמונת ה' כו'), והן בנוגע לענינים שבין אדם לחבירו - הרי יתכן שבמשך הזמן שהתלמיד נמצא מחוץ לכתלי בית־הספר (ללא השגחת המורה והמדריך כו'), יקבל השפעה ברוח הפכית מההשפעה שקבל במשך זמן היותו בין כתלי בית־הספר.

ועפ"ז מובן גדול ההכרח לדאוג גם לאופן הנהגת התלמידים בהיותם מחוץ לכתלי בית־הספר, השפעה שעלולה לגרום למלחמה פנימית בנפש התלמיד, ולשבש ולהרוס את כל מה שהושקע בתלמיד במשך כל זמן שהותו בבית־הספר.

ואע"פ שהמורים והמורות, המדריכים והמדריכות, יכולים לטעון שהם צריכים זמן פנוי כדי להכין את שיעורי הלימודים למחר וכו' (ובמילא אין להם פנאי להתעסק עם התלמידים בשעות שמחוץ לסדרי הלימוד בבית־הספר) - אין זו טענה המצדיקה את הנהלת בית־הספר, שבהיותו "בית־ספר" הראוי לשמו [שבו מחנכים את התלמידים באופן שהם יהיו דוגמא חי' לאותם ענינים הנלמדים ב, "ספר"], מוטלת עליו החובה והזכות לדאוג להנהגת התלמידים גם בהיותם מחוץ לכתלי בית־הספר.

זאת אומרת: כדי שבית־הספר ימלא את תפקידו באופן המתאים - לחנך את התלמידים שיתנהגו ברוח "ספר הישר", דרך הצדק והישר -

מוכרחת הנהלת בית־הספר לדאוג שהתלמידים לא יקבלו השפעה שלילית מכל הענינים הנמצאים בסביבתם, בהיותם מחוץ לכתלי בית־הספר.

וצריכים למנוע זאת באופן ד, "פדה בשלום נפשי גו" - כפי שמבאר אדמו"ר האמצעי שהפדי' בשלום ענינה שאין צורך כלל להגיע לידי מלחמה כו', ועד"ז בעניננו - כאשר משגיחים על הנהגת התלמידים גם בהיותם מחוץ לכתלי בית־הספר, לא צריכים להגיע אח"כ למצב של מלחמה עם ההשפעות הבלתי־רצויות שספגו התלמידים מחוץ לכתלי בית־הספר.

ולא כדאי לחכות עד שהתלמיד יגיע לשנות העשור שלו, לאחר קליטת השפעת הרחוב וכו', ואז יהי' הכרח למצוא עבורו איזו תעסוקה, כי לולי זאת עלול הוא להזיק לעצמו ולביתו ולכל סביבתו, ויתירה מזו: יהי' הכרח למצוא עבורו חדר פנוי בבית האסורים! - אלא עוד בקטנותו ידאגו למנוע את השפעת הרחוב, ע"י השגחה על התלמידים גם בהיותם מחוץ לכתלי בית הספר.

טז. ולכן, מן הראוי לארגן כמה וכמה פעולות עם התלמידים גם בשעות שמחוץ לסדרי הלימודים בבית־הספר (ועד"ז ב, "תלמוד־תורה", בישיבה וכיו"ב), היינו, שגם בזמנים שהם נמצאים מחוץ לכתלי בית־הספר יתאספו מידי פעם ויעסקו בענינים טובים ומועילים (כפי שהי' נהוג בשנים שלפנ"ז).

ועוד הצעה נוספת - לדרוש מהתלמידים להשתדל בעשיית "מעשים טובים" בשעות שנמצאים מחוץ לכתלי בית־הספר (כחלק מסדר יומם), ולציין מה הם ה"מעשים טובים" שעשו במשך היום.

וכדי לעודדם בפעולות אלו - מן הראוי לארגן "תחרות" בין התלמידים בנושאים אלו, ולתת להם פרסים וכו'.

ובקשר לטענה הידועה שזהו שלא לשמה כו' - הרי ידוע מה שכותב הרמב"ם בפירוש המשניות (סנהדרין פ"י) שתחילת החינוך הוא באופן דשלא לשמה (ע"י שנותנים לו ממתקים וכיו"ב), ורק אח"כ מגיעים לשלימות העבודה באופן דלשמה.

ומצינו ענין זה גם בשיעור חומש היומי - יום השלישי שהוכפל בו כי טוב:

ידוע מארז"ל שאילו הי' ראובן יודע שהתורה תעיד עליו שהשתדל בהצלת יוסף, "למען הציל אותו מידם להשיבו אל אביו" - היתה השתדלותו בזה באופן נעלה יותר כו'. והמדובר - אודות ראובן, "בכור ישראל"!

ומזה מובן - במכל־שכן וקל־חומר - בנוגע לאופן החינוך דתלמידים ותלמידות, שנתנת הפרסים כו' מעודדת אותם להוסיף בפעולות ומעשים טובים.

יז. האמור לעיל (שצריכים לדאוג לחינוך התלמידים גם בשעות שהם נמצאים מחוץ לכתלי בית־הספר) - מודגש גם בסיפור הגמרא אודות רב שמואל בר שילת:

הגמרא (ב"ב ח, ב) מספרת ש, "רב אשכחי' לרב שמואל בר שילת דהוה קאי בגינתא, א"ל שבקי' להימנותך (, שהיית רגיל ללמד (את התינוקות)

באמונה וללמד ולישב על גבם"), אמר לי' הא תליסר שנין דלא חזיא לי, והשתא נמי דעתאי עלויהר', היינו, שגם כאשר אינו נמצא ביחד עם תלמידיו דעתו עליהם.

ומובן בפשטות שמחשבתו של רב שמואל בר שילת אודות תלמידיו ללא תוצאה בפועל, לא תועיל מאומה לתלמידיו [וא"כ, הרי זה בגדר „עושה מלאכת ה' רמי" (ראה ב"ב כא, ב)] – אלא בהכרח לומר שמחשבתו אודות התלמידים היתה באופן שדאג והסדיר בפועל שגם כאשר התלמידים אינם נמצאים במחיצתו יתנהגו הם באותו אופן שמתנהגים בעת שהותם במחיצתו.

והנה, ענין זה תבע „רב" מר' שמואל בר שילת: „רב" ענינו – רב לתלמידים (כי „שמו אשר יקראו לו בלה"ק" מורה על תוכן הענין), ובהיותו רב לתלמידים תבע מכאור"א שעסק עם לימוד תלמידים שלעולם תהי' דעתו על התלמידים.

וענין זה מסופר אודות ר' שמואל בר שילת דוקא (שממנו תבע „רב"

ענין זה):

מבואר בספרים שהשם „(רב שמואל בר) שילת" הוא ר"ת „שויתי ה' לנגדי תמיד". וזהו ענינו של „רב שמואל בר שילת" – שכל מציאותו היתה חדורה עם כללות הענין ד„שויתי ה' לנגדי תמיד".

[וכמדובר כמ"פ אודות התואר „בן חורין", שאין הכוונה שהוא בנו של זה שנמצא במעמד ומצב ד„חורין", אלא הוא עצמו נמצא במעמד ומצב ד„חורין" – ועד"ז מובן בנוגע ל„רב שמואל בר שילת", ש„רב שמואל" בעצמו נמצא במעמד ומצב ד„שילת" – „שויתי ה' לנגדי תמיד"].

ומאחר ש„רב שמואל בר שילת" חדור עם כללות הענין ד„שויתי ה' לנגדי תמיד" – מובן, שכאשר מדובר אודות התעסקות ב„מלאכת ה'" (לימוד וחינוך ילדי ישראל), הנה בכל מקום שנמצא דעתו עליהם.

יח. וזוהי ההוראה למלמדים ומחנכים כו' – שהנהגתם צריכה להיות בדוגמת הנהגת „רב שמואל בר שילת", שבכל עת ובכל שעה צריכה להיות דעתם על התלמידים, וכמובן שהדעת והמחשבה אודות התלמידים מביאה למעשה בפועל (שהמעשה הוא העיקר) – חינוך התלמידים באופן המתאים גם באותם שעות שנמצאים מחוץ לכתלי בית-הספר.

ומאחר שתובעים זאת ממלמדים ומחנכים כו' – הרי בודאי שבכחם ליישם תביעה זו, וכמרו"ל „איני מבקש לפי כחי אלא לפי כחן".

וכאמור לעיל שגם כאשר המלמדים והמחנכים כו' טוענים שאין להם זמן פנוי להתמסר לתלמידים מחוץ לשעות הלימודים בבית-הספר – הרי מובן וגם פשוט שהאחריות והזכות שבדבר מוטלת – לכל לראש – על הנהלת בית-הספר, שתפקידה למצוא הסדר לחינוך התלמידים גם בשעות שנמצאים מחוץ לכתלי בית-הספר.

וע"י כללות החינוך באופן המתאים – זוכים להעמיד דור ישרים מבורך, כי דור זה חונך ע"פ „ספר הישר".

יט. ויה"ר שההשתדלות בכללות ענין החינוך בכל העולם כולו [כולל

גם אוה"ע, ובפרט - „חסידי אומות העולם“, שיש להם חלק לעוה"ב, כפס"ד הרמב"ם] - תהי' הכנה קרובה לקיום היעוד „לתקן עולם במלכות שדי“, ויקויים היעוד „אז אהפוך אל עמים שפה ברורה גר' לעבדו שכם אחד“.

וכאמור - שההכנה לזה היא עי"ז שמאירים את „החושך יכסה ארץ וערפל לאומים“, עי"י ההשפעה על אוה"ע לקיים את השבע מצוות דב"נ (השפעה באופן ישיר או בעקיפין - כאר"א כפי יכלתו).

ויה"ר ש„תרבה הדעה והחכמה כו“ (בלשון הרמב"ם - הל' תשובה פ"ט ה"ב), ובקרב ממש יקויים היעוד „אז אהפוך אל עמים שפה ברורה גר' לעבדו שכם אחד“, ויקויים היעוד „ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד“, כשם שאני נכתב כך אני נקרא - בכל העולם כולו.

וכל זה - במהרה בימינו ממש, למטה מעשרה טפחים, ומתוך שמחה וטוב לבב.

* * *

כ. האמור לעיל קשור גם עם מה שדובר כמ"פ לאחרונה בקשר לארגון ילדי ישראל במסגרת של „צבאות השם“.

ובהקדים:

בשעת יצי"מ קבלו בני"י את התואר ד„צבאות ה'“, כמ"ש (בא יב, מא) „בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים“, זאת אומרת, שכל בני"י כולם, האנשים והנשים והטף, נקראים (ע"פ „תורת אמת“) בשם „צבאות השם“.

והתואר ד„צבאות השם“ הוא אצל כאר"א מישראל משעה שנולד - ע"ד דברי רש"י [פשוטו של מקרא לבן חמש למקרא] בנוגע לשבט לוי, „לגיון של מלך“ („צבאות השם“) - „למוד הוא אותו השבט להיות נמנה מן הבטן“ (פרש"י עה"פ במדבר ג, טו).

ואע"פ שענין זה נאמר בנוגע לשבט לוי בלבד - הנה ביחס לכל העולם כולו שייך כאר"א מישראל (לא רק משבט לוי) ל„לגיון של מלך“ - „צבאות השם“.

ובזה ישנה הדגשה מיוחדת בנוגע לבני ובנות ישראל קודם ברמצוה ובתמצוה - שאצלם צריך להיות ענין החינוך ביתר שאת וביתר עוז, מאחר שמדובר אודות התחלת ויסוד ענין החינוך [נוסף על דברי הגמרא (קדושין ל, א), אדידך על צוארי דבריק, משיתסר ועד עשרים ותרת, ואמרי לה מתמני סרי עד עשרים וארבעה], ולכן צריכים לחנכם באופן המתאים להיותם „צבאות השם“.

והנה, ידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שכאשר „איש צבא“ מתחנך ברוח הצבא, הנה לא זו בלבד שניכר עליו שהוא „איש צבא“ בעת היותו ב„שדה הקרב“, או בעת היותו במחנה הצבא, אלא היותו „איש צבא“ ניכר אצלו בכל הפרטים, באכילתו ובשתיתו כו', ואפילו בעת השינה ניכר עליו שהוא „איש צבא“!

ועאכו"כ בנוגע ל„צבאות השם” – כאו"א מישראל תיכף ומיד משעה שיצא לאויר העולם, שאז ניתנה בו „הנפש השנית”, שהיא „חלק אלקה ממעל”, וכהוספת אדמו"ר הזקן בספר התניא (פ"ב) – „חלק אלקה ממעל ממש”, ובאופן ד„ויפח באפיו נשמת חיים”, ש„מאן דנפח מתוכי” נפח כו" – הרי בודאי שהיותם „צבאות השם” צריך להתבטא בכל פרטי הענינים שלהם. ובלשון הרמב"ם (הל' דעות רפ"ה) – „כשם שהחכם ניכר בחכמתו כו' כך צריך שיהי' ניכר במעשיו במאכלו ובמשקו וכו'”.

כא. ועפ"ז מובן (מה שנתבאר לעיל) שלא מספיק החינוך שנותנים לילדי ישראל בבית־הספר, ב„תלמוד תורה” וכיו"ב – למרות היותו חינוך הכשר (שהרי כל ישראל בחזקת כשרות הם), אלא צריכה להיות השתדלות מיוחדת גם בנוגע לשעות שנמצאים התלמידים מחוץ לכתלי בית־הספר, באופן ד„דעתאי עליוהי”.

זאת אומרת: כללות ענין החינוך צריך להיות לא רק בבית־הספר, ואח"כ נמצאים התלמידים במעמד ומצב דתינוק הבורח מבית הספר [ע"ד המבואר במדרז"ל בנוגע למעמד ומצב דבנ"י אחרי מ"ת] – מצד ההשפעה הבלתי־רצויה שמחוץ לבית־הספר – אלא צריכים לחנכם באופן שהנהגתם במשך כל היום כולו (גם מחוץ לכתלי בית־הספר) תהי' מתאימה עם היותם „צבאות השם”.

וכאשר יחנכו אותם באופן האמור – לא תהי' „מלחמה” בנפשם בין הנהגתם בבית־הספר עם הנהגתם מחוץ לבית־הספר, אלא הנהגת כל היום כולו תהי' באופן של „שלום” – כי במשך כל היום כולו מתנהגים הם באופן המתאים ל„צבאות השם”, והחילוק הוא רק באופני העבודה: בשעות שנמצאים בבית־הספר עיקר התעסקותם בלימוד התורה, ובחינוך לקיום מצוות ה', ובשעות שלאח"ז – עיקר התעסקותם באופן העבודה ד„כל מעשיך יהיו לשם שמים”.

וכללות הנהגתם היא באופן ד„נרות להאיר”, היינו, שע"י ה„נר מצוה ותורה אור”, מאירים הם את „החושך יכסה ארץ” שבכל העולם, נוסף על זה שמאירים את ביתם וכל סביבתם.

כב. והנה, כדי לקשר ולאחד את כל ילדי ישראל ביחד, ולחזק את שייכותם לכללות הענין דתורה ומצוותי' – היתה הצעה לכתוב ספר תורה עבור ילדי ישראל, ובאופן שכל אחד ואחת מילדי ישראל ירכוש אות א' בספר תורה, כמדובר בארוכה כמ"פ.

וכבר נסתיימה כתיבת ספר תורה הראשונה עבור ילדי ישראל, וסיימה הי' בירושלים עיר הקודש (בירושלים העתיקה – בבית הכנסת ובית המדרש של הצ"צ, ובהמשך לזה – על יד הכותל המערבי), ועתה כותבים ספר תורה ב' עבור ילדי ישראל, כדי לכלול בו את כל ילדי ישראל, שלכאו"א מהם יהי' אות בספר תורה.

ומאחר שהתורה היא „תורת חיים”, מובן שהיא פועלת שחיי כאו"א מישראל (משעה שיצא לאויר העולם, שאז דינו כחי לכל דבר) יהיו חיים הראויים לשמם, חיים ע"פ „תורת אמת”, ובאופן נצחי – כי התורה היא נצחית.

ועפ"ז מובן גודל הענין הנפעל אצל ילדי ישראל עי"ז שמחזקים את הקשר שלהם עם התורה - כאשר הם רוכשים אות א' בספר תורה.

כג. ויה"ר שימשיכו בכל הפעולות הנ"ל - עד שיאחדו את כל ילדי ישראל, כולל „עוללים ויונקים“, עם התורה הנקראת „עוז“ (כמרז"ל „אין עוז אלא תורה“), ובאופן ד„מפני עוללים ויונקים יסדת עוז“, היינו, שהקשר שלהם עם התורה („עוז“) נעשה היסוד („יסדת“) דכל משך ימי חייהם, עד ש„גם כי יזקין לא יסור ממנה“.

ועי"ז נפעל כללות הענין ד„מפי עוללים ויונקים יסדת עוז גר' להשביט אויב ומתנקם“ - ביטול והשבת חושך הגלות, כי כללות ענין הגלות הוא ה„אויב ומתנקם“ האמיתי דבנ"י („בנים שגלו מעל שולחן אביהם“).

וכללות הענין ד„להשביט אויב ומתנקם“ יהי' כב' הפירושים במדרז"ל עה"פ „והשבתי חי' רעה מן הארץ“ - היינו, לכל לראש באופן ד„מעבירם מן העולם“, ואח"כ באופן נעלה יותר - „משביתן שלא יזקרו“, כי הדבר המזיק נהפך לטוב, „שמש גדול“, בדוגמת אופן העבודה ד„בכל לבבך - בשני יצריך“.

וגם כאשר נמצאים בימי הגלות האחרונים - מאירים את חושך הגלות באור האמיתי ד„נר מצוה ותורה אור“, וההתחלה בזה היא באופן ד„מפי עוללים ויונקים יסדת עוז גר“.

ובקרב ממש זוכים ללכת [מתוך מנוחה ושלוש, כי הנהגת כל היום כולו היא באופן המתאים ל„צבאות השם“] לקבל פני משיח צדקנו, בגאולה האמיתית והשלימה.

וזוכים לקבל את פני „הוי' אלקים צבאות“, ובאופן ד„האר פניך ונושעה“ - בגאולה האמיתית והשלימה, במהרה בימינו ממש.

* * *

כד. ידוע המנהג לערוך בי"ט כסלו „חלוקת הש"ס“, ובקשר לזה - לערוך גם סיום מסכת בש"ס.

ומאחר שהקביעות די"ט כסלו בשנה זו היא (כפי שהיתה הקביעות בפעם הראשונה) ביום השלישי בשבוע, שהוכפל בו כי טוב,

[ולהעיר שבקביעות שנה זו (שנה פשוטה) חל גם ל"ג בעומר ביום השלישי בשבוע. ומובנת השייכות די"ט כסלו עם ל"ג בעומר - כי ל"ג בעומר הוא יום ההילולא דרשב"י, שענינו - גילוי נסתר דתורה.

וגם הקביעות דפורים היא ביום השלישי שהוכפל בו כי טוב. והשייכות די"ט כסלו עם פורים היא - ענין הגאולה, ע"ד הענין ד„מסמך גאולה לגאולה“],

ומאחר שמשדלים למצוא דבר חידוש כו' [כדי שה„עולם“ לא יטען „מאי קמ"ל“ - הרי כבר דובר בזה בשנה שעברה וכו'] - הנה נוסף על „סיום“ מסכת בש"ס, ייערך „סיום“ על סדר מנין המצוות.

דהנה, תכלית הכוונה בלימוד התורה הוא - „גדול תלמוד שמביא לידי

מעשה", היינו, קיום המצוות. והרי המצוות כתובות בתורה בסדר מסויים (כמבואר בספרי מוני המצוות) – ולכן אפשר לערוך „סיום" על סדר המצוות.

כה. המצוה האחרונה המופיעה בתורה (על סדר הפרשיות) היא – מצות כתיבת ספר תורה, שנאמר „ועתה כתבו לכם את השירה הזאת גו'", „כלומר כתבו לכם תורה שיש בה שירה זו, לפי שאין כותבין את התורה פרשיות פרשיות".

[ואע"פ שלדעת כמה מוני המצוות נחשבת מצות ברכת התורה במנין המצוות, ומצוה זו נלמדת ממ"ש „כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלקיננו" (שפסוק זה נאמר בפ' האזינו – לאחר הפסוק „ועתה כתבו לכם את השירה הזאת שבפ' וילך) – הרי ברכת התורה באה בתור הקדמה ללימוד התורה, וכדי שיוכלו ללמוד תורה, צריכים לקיים את המצוה דכתיבת ס"ת. וכמ"ש „ועתה כתבו לכם את השירה הזאת (ועי"ז) ולמדה את בני גו'".

ונוסף לזה: האמור לעיל (שברכת התורה הנלמדת מהפסוק „כי שם ה' אקרא גו'" נמנית במנין המצוות) הוא רק לדעת כמה ממני המצוות, אבל לדעת רוב מוני המצוות אין ברכת התורה בכללת במנין המצוות. ועפ"ז – הרי המצוה האחרונה המופיעה בתורה היא – מצות כתיבת ספר תורה].

והנה, בענין זה ישנה תמי' גדולה ביותר:

איתא ברמב"ם (הל' ס"ת רפ"ז) „מצות עשה על כל איש ואיש מישראל לכתוב ספר תורה לעצמו, שנאמר ועתה כתבו לכם את השירה". ועד"ז בשו"ע (יר"ד רסע"ר) – „מצות עשה על כל איש מישראל לכתוב לו ספר תורה". ואעפ"כ, לא מצינו שכא"א מישראל יקיים את המ"ע דכתיבת ס"ת?!

ואע"פ שבהמשך דברי השו"ע (שם ס"ב) נאמר ש„האידנא מצוה לכתוב חומשי תורה ומשנה וגמרא ופירושיהן" – הרי מבואר בט"ז „דלא בא לפטור אותנו מכתיבת ס"ת, דאדרבה יש גם לנו לכתוב וללמוד בה, אלא בא לומר שיש מצוה גם בכתיבת ספרים אלו".

ואפילו לדעת הש"ך ש„האידנא" המצות עשה היא „דוקא באלו (חומשי תורה ומשנה וגמרא כו'") ולא בס"ת", כי „בדורות הללו שאין לומדין מתוכה, ליכא בהן מצות עשה" – הרי לא מצינו שכא"א מישראל יהדר „לכתוב חומשי תורה ומשנה וגמרא ופירושיהן", כדי לקיים מ"ע זו?!

ולא רק שלא מצינו שכא"א מישראל יכתוב ס"ת לעצמו, אלא לא מצינו גם שישתדלו להגי' ס"ת (שהגהת הס"ת נחשבת כאילו כתבה).

[בנוגע להגהת ס"ת הנחשבת כאילו כתבו – איתא ברמ"א „קנאו והוא הי' מוטעה והגיהו, הרי זה כאילו כתבו", היינו, שהמדובר בס"ת שהי' מוטעה דוקא, משא"כ בס"ת שהי' כשר גם קודם ההגהה.

אבל מלשון הטור „כתבו או שהגי' בו אפילו אות אחת" (ראינו מזכיר שהמדובר אודות ס"ת שהי' מוטעה) – משמע שעצם הגהת הס"ת (גם כאשר נמצא שהס"ת הי' כשר) נחשבת ככתיבת הס"ת.

וכן משמע מהדין שאסור להחזיק ספר שאינו מוגה משום שנאמר „אל תשכן באהליך עולה" – היינו, שעצם הגהת הס"ת (גם כאשר לא נמצא בו שום

טעות שצריכים לתקן) פועלת שיוכלו להחזיק ולקרוא בס"ת, ולכן נחשבת הגהה זו ככתיבת הס"ת].

והמדובר גם אודות גדולי ישראל, שדקדקו בקיום המצוות בהידור כו', קלה כחמורה כו' - ואעפ"כ, לא מצינו שידייקו לכתוב ס"ת, או להגי' אות א' בס"ת?!

[ודוחק גדול לומר שבדורות הראשונים דייקו אמנם שכאור"א יכתוב ס"ת לעצמו, ואח"כ נשתנה ענין זה כו' - כי מלשון הרמב"ם והשו"ע וגר"כ לא משמע כלל שבאיזה שלב הי' שינוי פתאומי בענין זה].

כו. יתירה מזו:

גם אצל אלו שהשתדלו לכתוב ס"ת (בממונם כו'), וחגגו את סיום כתיבת הס"ת בשמחה רבה, בחצוצרות וקול שופר וכו' - הרי פעולה זו נעשתה כמה וכמה שנים לאחר היותם ברמצוה, אע"פ שהחיוב דכתיבת ס"ת נפעל בד בבד עם היותם ברמצוה!

דהנה, תכלית הכוונה דקיום מצות כתיבת ס"ת היא - ,ולמדה את בני"ג גר", לימוד התורה, כדי לידע את המעשה אשר יעשון כו' - מעשה המצוות.

וא"כ, מאחר שהחיוב דקיום המצוות חל משעה שנעשה ברמצוה, הרי צריך ללמוד תורה קודם שנעשה ברמצוה, כדי שידע כיצד לקיים את המצוות בשעה שיתחייב בהם - ועפ"ז צריך להיות לו ס"ת (עוד קודם ברמצוה) כדי שיוכל ללמוד בתורה אודות קיום המצוות.

[ואע"פ שהקטן פטור מכל המצוות - הרי ידוע מ"ש הצ"צ בפסקי דינים שלו (חידושים על הרמב"ם בתחלתו) שמדיוק לשון הרמב"ם (הל' ת"ת פ"א ה"ג) ,מי שלא למדו אביו חייב ללמד את עצמו כשיכיר", מוכח ש,גם על הקטן יש חיוב מדאורייתא".

וטעם הדבר - בפשטות - כי כאשר נעשה ברמצוה הרי הוא מחוייב בכל המצוות [החל מששת המצוות (שסימנם ,שש ערי מקלט תהיינה" (שחיובן תמידי - אמונת ה', אהבת ה' וכו', כמבואר בהקדמת ספר החינוך)], ולכן מחוייב בלימוד התורה קודם ברמצוה, כדי שידע כיצד לקיים את המצוות.

דוגמא לדבר: גר שנתגייר הרי הוא חייב בקיום המצוות, וא"כ, צריכים ללמדו תורה קודם שנתגייר, כדי שידע כיצד לקיים את המצוות מאותה שעה שיתחייב בהם.

וכמסופר במדרז"ל אודות אופן הגיור דרות (שממנה למדים כמה ענינים בנוגע להלכות גירות) שנעמי למדה עם רות כמה וכמה עניני תורה שאין להם שייכות עם השבע מצוות דב"נ, למרות שזה הי' קודם שנתגיירה. ואדרבה: באותה עת השתדלה נעמי להשפיע על רות שתחזור בה מרצונה להתגייר, וקיוותה שתחזור בה כפי שערפה חזרה בה כו').

ואעפ"כ, לא מצינו אצל גדולי ישראל, רבותינו נשיאינו וכו', שיחנכו את בניהם שתיכף ומיד כאשר נעשים ברמצוה ישתדלו לקיים את המ"ע דכתיבת ס"ת, ועכ"פ - להגי' אות א' בס"ת!

וידע איניש בנפשי' - אאמור'ר הי' מהדר במצוות, קלה כחמורה כו', ואעפ"כ, לא שמעתי ממנו מעולם (לא רק בסמיכות לגיל בר מצוה, אלא גם כר"כ שנים לאח"ז) שאשתדל לקיים את המ"ע דכתיבת ס"ת!

כז. יש כאלו שרצו לתרץ שמצינו עד"ז במצות מילה:

חשוב מצות מילה הוא - בן שמונת ימים. וכאשר האב לא מל את בנו, הנה כאשר הבן נעשה בר מצוה, חייב למול את עצמו.

[וכידוע השקד"ט על מי מוטל החיוב דמצות מילה - שבזה אפשר לומר בב' אופנים: (א) מצות מילה מוטלת על הבן, אלא שבהיותו קטן אינו יכול לקיים מצוה זו בעצמו, ולכן הטילה התורה את החיוב על האב. (ב) מעיקרא דינא מוטלת המצוה על האב, אלא שלאחרי שהבן נעשה בר מצוה, יכול גם הוא לקיים מצוה זו (כאשר אביו לא מל אותו)].

ואע"פ שהחיוב דמצות מילה מוטל עליו במשך כל ימי חייו - פסק הרמב"ם (הל' מילה פ"א ה"ב) ש, אינו חייב כרת עד שימות, זאת אומרת: היות שיש לו אפשרות לקיים מצוה זו במשך כל ימי חייו, לכן אינו חייב כרת עד סוף ימי חייו.

ועד"ז מובן בנוגע למצות כתיבת ס"ת - שאפשר לקיימה במשך כל ימי חייו, ולכן, גם אלו שהשתדלו לכתוב ס"ת, לא עשו זאת תיכף ומיד כשהגיעו לעול מצוות, כי אפשר לקיים מצוה זו לאח"ז - במשך כל ימי חייו.

אבל באמת אי אפשר לומר כן - כי טעם החיוב דמצות כתיבת ס"ת הוא - „ולמדה את בני גוי", כדי שיוכל להיות כללות הענין דלימוד התורה, ועי"ז ידע כיצד לקיים את המצוות - והרי לימוד התורה וקיום המצוות צריך להיות בכל יום ובכל רגע מאז שנעשה מחוייב במצוות.

כח. נוסף על האמור לעיל - ישנה „קלאץ קושיא":

ציורי משה רבינו לבנ"י (בפעם הראשונה) - „ועתה כתבו לכם את השירה גוי" - נאמר בשנת הארבעים, בחודש אדר, סמוך לשבעה באדר. דהרי התחלת אמירת ספר דברים היתה „בעשתי עשר חודש באחד לחודש", ר"ח שבט, ועפ"ז - סיום ספר דברים, כולל הציורי „ועתה כתבו לכם את השירה הזאת", נאמר בסמיכות לשבעה באדר.

ולכאורה, כאשר בנ"י שמעו ציווי זה ממשה רבינו - היו צריכים ששים ריבוא בנ"י (הגדולים) לכתוב ספר תורה, היינו, שכאמ"א מהם יכתוב ס"ת לעצמו. ולא מצינו רמז לדבר!?

ותירה מזו: תיכף לאחר שבעה באדר הי' האבל על פטירת משה רבינו במשך „שלושים יום", ואח"כ התחילו בנ"י בהכנות לעבור את הירדן, ועברו את הירדן „בעשור לחודש הראשון" (י' ניסן), ואח"כ התחילו בכיבוש הארץ כו'.

ובפשטות - לא יתכן שבמשך זמן קצר כזה (סמוך לו' באדר עד י' בניסן) הספיק כאמ"א מישראל לכתוב ס"ת לעצמו (כדי לקיים את המ"ע ד, כתבו לכם את השירה גוי" ששמעו זה עתה ממשה רבינו), ומה גם שכתובת ס"ת דורשת כמה תנאים מיוחדים - סופר היודע לכתוב, הכנת הקלף והדיו

וכו', ובפשטות – הרי זה דבר בלתי אפשרי כלל לסיים מלאכה אדירה זו במשך זמן קצר ביותר!

ויש לומר הביאור בזה:

בעת מ"ת נאמר „ויכתוב משה את כל דברי ה' גו' ויקח ספר הברית" (משפטים כד, ד"ז), ומפרש רש"י: „מבראשית ועד מתן תורה". זאת אומרת, שמזמן מ"ת נעשה גדר החילוק בין תושב"כ ותושבע"פ, היינו, שתושב"כ צריכה להיות בכתב דוקא, משא"כ תושבע"פ כו'. וכמ"ש (תשא לד, כז) „כתב לך את הדברים האלה", ובפרש"י: „ולא אתה רשאי לכתוב תורה שבעל פה".

ועפ"ז מובן שכל הענינים דתושב"כ שנאמרו במשך כל הזמן שלאחר מ"ת – נכתבו ע"י בני, כי לא היו יכולים ללמוד זאת בעל-פה, מאחר שדברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל-פה.

זאת אומרת: כאשר בני שמעו ממשה רבינו את הציווי „ועתה כתבו לכם את השירה הזאת" – כבר היו כל הענינים דתושב"כ (שנאמרו לפני"ז) כתובים אצלם, ולא נותר להם אלא להשלים את ספר התורה, היינו, מהפסוק „ועתה כתבו לכם את השירה גו'" עד סיום התורה.

ועפ"ז מובן כיצד הי' בגדר האפשרי שכל בני יוכלו להספיק לכתוב ספר תורה במשך זמן קצר כזה – כי המדובר רק אודות סיום ספר התורה, מאחר שרוב הספר תורה היתה כתובה כבר מקודם לכן.

אבל עדיין אינו מובן – כללות הענין: מדוע לא מצינו בכל הדורות, שכאו"א מישראל ידייק לקיים את המ"ע דכתיבת ס"ת?!

כט. ויש לומר הביאור בזה:

[ובהקדים: בכללי דרכי הלימוד ידוע שכאשר שואלים קושיא, צריכה הקושיא להיות מתאימה מכל צד ופינה, ובלאה"כ אין להקשות כו'. אבל כאשר צריכים לתרוץ ולבאר ענין מוקשה, ובלשון המשנה: „לקיים דברי חכמים" (ובעניננו – לבאר ענין הקשור עם הנהגת בני, גדולי ישראל כו', במשך כל הדורות) – מספיק גם תירוץ כל-ידהו כו'. ובפרט שקרוב לומר שהתירוץ (דלקמן) הוא תירוץ טוב כו'].

כשם שישנו ספר תורה דיחיד, ישנו גם ספר תורה דרבים – כמובן מלשון המשנה והגמרא והפוסקים כו' בכו"כ מקומות, וכפי שרואים במוחש.

וכמסופר במדרו"ל שמשה רבינו כתב י"ג ספרי תורה – י"ב ספרי תורה עבור י"ב השבטים, וס"ת נוספת המונחת בעזרה. זאת אומרת, שמשה רבינו כתב ספר תורה אחת עבור כל השבט כולו, וא"כ, הרי זה ספר תורה דרבים.

והנה, כאשר מדובר אודות ספר תורה דרבים – הרי ב"ד הוא בעה"ב על ס"ת זה, ולכן, בכחו של ב"ד להתנות (ע"ד הענין ד, לב ב"ד מתנה עליהם") שכתובת הס"ת תהי' עבור כאו"א מישראל.

ועפ"ז מובן שכאו"א מישראל יוצא י"ח קיום מצות כתיבת ס"ת – ע"י כתיבת ס"ת דרבים, כי „לב ב"ד מתנה עליהם" שכתובת הס"ת תהי' גם עבורו.

אבל עדיין אינו מובן: ע"פ האמור ש, לב ב"ד מתנה עליהם" שכתובת

הס"ת תהי' עבור כאו"א מבנ"י - הרי זה ע"ד ס"ת של שותפין, והרי לדעת רוב הפוסקים אין יוצאים י"ח קיום המצוה דכתיבת ס"ת ע"י ס"ת של שותפין?!

והביאור בזה: כשם שבכחו של ב"ד להתנות שהס"ת יהי' שייך לכל הציבור, באופן של שותפין, כמו כן בכחו של ב"ד להתנות שהס"ת יהי' שייך לכאו"א מבנ"י באופן פרטי (כדלקמן) - כי אין הגבלות בנוגע לכחו של ב"ד, היינו, שבכחו של ב"ד (שלשה דיינים הסמוכים כו') להתנות על צרכי ציבור כפי הצורך הנראה בעיניהם כדי לתקן ולשפר ענינים השייכים לתורה ומצוות' כו'.

ל. והביאור בזה:

נוסף על זה שבקיום המ"ע דכתיבת ס"ת צריכה להיות פעולת הכתיבה - ,,כתבו", ישנו תנאי בקיום המצוה שצריך להיות באופן ד,,לכם", היינו, שהס"ת תהי' רכוש הפרטי.

וכל זה - כאשר מדובר אודות קיום מצות ,,ולמדה", היינו, שבעת הלימוד בס"ת צריכה הס"ת להיות שלו.

ועפ"ז מובן שכאשר כאו"א מישראל עולה לתורה, היינו, שלומד בס"ת דרבים, הנה ,,לב ב"ד מתנה עליהם" שבעת העלי' לתורה תחשב הס"ת לרכושו הפרטי - ,,לכם", ואח"כ כאשר חבריו עולה לתורה, הנה ,,לב ב"ד מתנה עליהם" שעתה תחשב הס"ת לרכושו הפרטי של חבריו, וכן הלאה.

זאת אומרת: אע"פ שביום השבת ישנם שבעה קרואים, וביום השבת שלפניו היו גם שבעה קרואים, ועד"ז ביום שני וחמישי - ג' קרואים כו', אין זה סתירה שבעת העלי' לתורה תהי' הס"ת רכוש הפרטי של העולה לתורה, כי ,,לב ב"ד מתנה עליהם" שכאשר כאו"א עולה לתורה תהי' הס"ת נחשבת לרכושו הפרטי - ,,לכם".

דוגמא לדבר - במצות נטילת לולב:

המצוה דנטילת לולב צריכה להיות באופן ד,,ולקחתם לכם ביום הראשון גו'", היינו, שביום הראשון ישנו חיוב מיוחד שהד' מינים יהיו שלו (משא"כ בשאר ימי חגה"ס, שיוצאים י"ח קיום המצוה בד' מינים שאולים).

והנה, ידוע שבכמה קהילות בישראל היו נוהגים לברך על ד' מינים של הקהל, כי מפני צר ומצוק הגלות לא הי' באפשרות כאו"א מאנשי הקהילה לקנות ד' מינים משלו (מפני גדול העניות כו'), ולכן היו כל הקהל מברכים על ד' מינים של הקהל.

ומאחר שישנו התנאי ד,,לכם" - הנה כאשר כאו"א מאנשי הקהילה הי' לוקח את הד' מינים כדי לברך עליהם, הרי באותה שעה מקנה לו ה,,קהל" [ע"י הגבאי או השמש כו', שהוא הבאי"כ של ב"ד, שבעה טובי העיר כו'] את הד' מינים שיהיו נחשבים לרכושו הפרטי - מתנה גמורה ע"מ להחזיר (וכמובן שהתנאי דע"מ להחזיר, אינו פועל חלישות בתוקף הקנין של המתנה), ואח"כ מקנה ה,,קהל" את הד' מינים לחבריו שבא לברך עליהם, וכן הלאה.

זאת אומרת: ,,לב ב"ד מתנה עליהם" שכאשר כאו"א נוטל את הד' מינים כדי לברך עליהם, הרי זה נחשב לרכושו הפרטי - ,,לכם", למרות שברגע

שלפנ"ז וברגע שלאח"ז נחשבים הד' מינים לרכושו הפרטי של אחר כו'.

ועד"ז מובן בנוגע לעניננו - ש,,לב ב"ד מתנה עליהם" שכאשר כאו"א עולה לתורה כדי לברך וללמוד בס"ת דרכים, תחשב הס"ת לרכושו הפרטי, וקרינן בי' ,,לכם".

לא. ויש להוסיף בזה עוד ענין:

ידוע מנהג ישראל לעלות לתורה בסמיכות ליום הבר-מצוה. והנה, כאשר העולה לתורה מברך ברכת התורה, לפני' ולאחרי', הרי הוא מאשר ומעיד על כשרות הס"ת.

והעדות שע"י ברכת התורה היא בתוקף גדול ביותר (ויש לומר שתקפה גדול יותר מהגהת ס"ת) - כי ענין זה קשור עם חשש ברכה לבטלה (אם ישנו חסרון בכשרות הס"ת), ולדעת כמה הרי זה קשור עם הלאו ד,,לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא", ובפרט שלדעת כמה ברכת התורה היא מ"ע מן התורה (כנ"ל סכ"ה).

[דוגמא לדבר - מצינו בהלכות חושן משפט:

כאשר צריכים לברר היכן מיצר השדה שבין ב' שדות (כאשר ישנו בזה דין ודברים בין בעלי השדות) - הנה כאשר א' מהם כתב בשטר את סימני מיצר השדה כפי דבריו של בעל דינו, הרי זו הוכחה ובירור שהצדק עם בעל דינו, כי הוא בעצמו הודה (ע"י כתיבת השטר) לדברי בעל דינו.

ועד"ז מובן בנוגע לעניננו - שאמירת ברכת התורה נחשבת לעדות על כשרות הס"ת].

ועפ"ז מובן שאמירת ברכת התורה (בעת העלי' לתורה) פועלת תוספת הידור בפעולת הכתיבה - ,,כתבר" (נוסף על זה ש,,לב ב"ד מתנה עליהם"), מאחר שישנה בזה הפעולה דאמירת הברכה, כי עקימת שפתיו הוי מעשה (זוטא עכ"פ)*.

לב. בהמשך להאמור לעיל - הרי זו שעת הכושר להזכיר עוד הפעם אודות כללות הענין דאחדות בנ"י ע"י כתיבת ספרי תורה כלליים, היינו, שכאו"א מבנ"י ירכוש אות בא' מספרי התורה הכלליים.

וכמובן שכאשר יהדי רוכש אות א' בס"ת, יש לו שייכות לכל הס"ת כולה - בדוגמת המגי' אות א' בס"ת, שהגהה זו נחשבת ככתיבת כל הס"ת כולה.

ועי"ז נפעל כללות הענין ד,,פדה בשלום נפשי" - היינו, שכל בנ"י נמצאים במעמד ומצב דאחדות ושלום, ע"י התורה ש,,דרכי' דרכי נועם וכל נתיבותי' שלום" - כי לכאו"א מישראל יש אות א' בס"ת.

וכשם שכל י"ב ספרי התורה שנכתבו ע"י משה רבינו (עבור י"ב השבטים) היו קשורים ומאוחדים עם הס"ת הי"ג שהיתה מונחת בעזרה (שממנה היו מגיהים את כל הספרי תורה), כמו כן מובן בנוגע לספרי תורה

(*) לשלימות הענין - ראה שיחת ש"פ וישב, ושיחת ליל ב' דחנוכה ש.ז.

הכלליים הנכתבים עתה (מצד השינויים בצורת האותיות, חסר ויתיר כו' - בדוגמת כתיבת י"ב ספרי תורה לי"ב השבטים), שכולם קשורים ומאוחדים ביחד (ע"י הס"ת המונחת בעזרה).

וכל זה קשור עם גודל מעלת השלום, כמרז"ל, „גדול השלום כו", ועד שסיום כל ששה סדרי משנה הוא בענין השלום - „לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום כו", ועד"ז סיום המסכת הראשונה דתושבע"פ הוא בענין השלום - „ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום".

וע"י כללות ענין האחדות והשלום דבנ"י - נמשכת ברכת ה' לכאור"א מישראל באופן ד„וישם לך שלום" (כפי שציוה הקב"ה לכהנים לברך את בנ"י „באהבה"), ועד שזוכים לקיום היעוד „ונתתי שלום בארץ" - בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

* * *

לג. ידוע המנהג לערוך בי"ט כסלו „חלוקת הש"ס", ובקשר לזה - סיום על מסכת בש"ס. ולכן, אע"פ שנערך כבר „סיום" על סדר המצוות שבתורה, הנה מאחר שאין זה קשור עם „חלוקת הש"ס", יערך עתה „סיום" (בקיצור עכ"פ) על מסכת בש"ס.

ובהמשך להמדובר לעיל אודות גודל מעלת השלום [וכפי שאדמור"ר הזקן מדגיש את ענין ה„שלום" בקשר לגאולתו - „פדה בשלום נפשי" - ייערך ה„סיום" על מסכת שבסיומה מוזכר ענין השלום כמה פעמים - מסכת ברכות.

ואע"פ שכבר נערך „סיום" על מסכת ברכות כמ"פ, ובכמה ספרים המדפסים „הדרנים" על מסכתות הש"ס, ישנו לכל לראש „הדרן" על מסכת ברכות, וא"כ, נשאלת השאלה: „תבן אתה מכניס לעפריים" -

[אמרתי פעם ע"ד הצחות - שטענה זו („תבן אתה מכניס לעפריים") היא טענת פרעה, אבל הנהגת משה רבינו היתה באופן כזה!],

ולכן - הפעם יהי' ה„סיום" קשור גם עם מסכת ברכות בתלמוד ירושלמי, היינו, ביאור השינויים שבין תלמוד בבלי לתלמוד ירושלמי בסיום מסכת ברכות.

לד. סיום מסכת ברכות [הן בתלמוד ירושלמי שנסדר ע"י ר' יוחנן, והן בתלמוד בבלי, שנסדר ונסתיים לערך מאה שנה לאחר סיום תלמוד ירושלמי, ע"י רבינא ורב אשי] הוא - מאמר ר' אליעזר בשם ר' חנינא „תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם כו".

אבל ישנם ב' שינויים עיקריים בין תלמוד בבלי לתלמוד ירושלמי:

(א) בתלמוד ירושלמי נאמר: „אמר רבי אלעזר בשם רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, מה טעם וכל בניך לימדי ה' ורב שלום בניך" - ובזה מסתיימת מסכת ברכות בתלמוד ירושלמי.

אבל בתלמוד בבלי נאמר: „אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא תלמידי

חכמים מרבים שלום בעולם, שנאמר וכל בניך לימדי ה' ורב שלום בניך (ולאח"ז ממשיך) אל תקרי בניך אלא בוניך. שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול. יהי שלום בחילך שלום בארמנותיך. למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך. למען בית ה' אלקינו אבקשה טוב לך. ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום" (וכל המשך זה אינו מופיע בתלמוד ירושלמי).

(ב) בתלמוד ירושלמי בא מאמר רבי אלעזר בשם רבי חנינא - בהמשך למ"ש לפנ"ז: "תני בשם רבי מאיר אין לך אחד מישראל שאינו עושה מאה מצוות בכל יום, קורא את שמע וכו' ועושה שאר מצוות ומברך עליהן. וכן הי' רבי מאיר אומר אין לך אדם בישראל שאין המצוות מקיפות אותו, תפילין בראשו ותפילין בזרועו ומזוזה בפתחו מילה בבשרו ארבע ציציות בטליתו מקיפין אותו. הוא שדוד אומר שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך. וכן הוא אומר חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם. נכנס למרחץ, ראה את עצמו ערום, אמר אוי לי שאני ערום מן המצוות, כיון שהביט במילה שלו התחיל לקלס להקב"ה, למנצח על השמינית מזמור לדוד". ולאח"ז נאמר - "אמר רבי אלעזר בשם רבי חנינא תלמידי חכמים כו".

אבל בתלמוד בבלי בא מאמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא - בהמשך למ"ש לפנ"ז: "אמר רבי חייא בר אשי אמר רב תלמידי חכמים אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, שנאמר ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלקים בציון". ולאח"ז נאמר - "אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם כו".

וצריך להבין - מהו הביאור בחילוקים אלו?

ובהקדים: כאשר מוצאים כמה שינויים בין תלמוד בבלי לתלמוד ירושלמי בסוגיא אחת, בהכרח לומר שישנו קשר ושייכות בין שינויים אלו, זאת אומרת: ישנה נקודה עיקרית המהווה את החילוק שבין דרך הלימוד דתלמוד ירושלמי לדרך הלימוד בתלמוד בבלי, ומנקודה זו מסתעפים פרטי השינויים שבסוגיא זו בין תלמוד ירושלמי לתלמוד בבלי.

[דוגמא לדבר: כאשר מוצאים כמה שטרות חוב ביחד (שנאבדו לאדם אחד), הנה כאשר שם המלוה אחד בכל השטרות, הרי זה סימן ששטרות אלו נאבדו מן המלוה, וכאשר שם הלואה אחד בכל השטרות, הרי זה סימן ששטרות אלו נאבדו מן הלואה.

ועד"ז מובן בנוגע לעניננו - שישנו צד השהה בכל פרטי השינויים שבין תלמוד בבלי לתלמוד ירושלמי (החילוק באופן הלימוד, כדלקמן), בדוגמת הצד השהה שבשטרות הנ"ל].

לה. והביאור בזה - בהקדים פלוגתא נוספת בין הבבלי לירושלמי:

איתא בגמרא (ברכות לב, ב), "חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת, ומתפללין שעה אחת, וחוזרין ושוהין שעה אחת. וכי מאחר ששוהין תשע שעות ביום בתפלה, תורתן היאך משתמרת ומלאכתן היאך נעשית, אלא מתוך שחסידים הם תורתם משתמרת ומלאכתן מתברכת".

אבל בירושלמי (שם פ"ה ה"א) איתא - "חסידים הראשונים היו שוהין

שעה אחת, ומתפללין שעה, ושוהין שעה אחת לאחר תפילתן. אימתי עוסקין בתורה, אימתי עוסקין במלאכתן, אמר רבי יצחק בי רבי אלעזר על ידי שהיו חסידים היתה ברכה ניתנת בתורתן, וברכה ניתנת במלאכתן".

והנה, בקשר לביאור אודות החילוק שבין דברי הבבלי (,,תורתם משתמרת") לדברי הירושלמי (,,ברכה ניתנת בתורתן") - שמעתי פעם הסבר בזה מהרגצ'ובי:

לאחרי שכ"ק מר"ח אדמו"ר נסע ממדינת רוס' והגיע לריגא, אירגן שם אסיפה של רבנים ועסקנים כו' לטובת יהודי רוס'. בין המוזמנים לאסיפה הי' גם הגאון הרגצ'ובי (שדר בדווינסק, שהיתה סמוכה לריגא).

[בכלל הי' הגאון הרגצ'ובי ביחסים הכי טובים וקרובים עם ,,ליובאוויטש" - החל עם אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, ואח"כ עם כ"ק מר"ח אדמו"ר.

וכידוע הסיפור (סה"ש תש"ב ע' 107 ואילך) שפעם נפגש הגאון הרגצ'ובי עם כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע וכ"ק מר"ח אדמו"ר, ודיברו ביניהם בעניני נגלה דתורה. ואח"כ ביאר אדמו"ר מהורש"ב נ"ע ענין זה ע"פ תורת הקבלה והחסידות.

למרות שלגאון הרגצ'ובי היתה ידיעה גם בתורת הנסתר והקבלה

[כידוע ההוכחה בזה ממ"ש על דברי הרמב"ם (הל' ע"ז פ"ב ה"ו) בנוגע לארבע שערות שבפאה כו' - שהמקור לזה הוא ע"פ ה,,מבואר בספרי קבלה דיש לפאה דא"ק ד' שערות, עי' בספר מפתח העולמות" (לבעל מחבר משנת חסידים)],

אעפ"כ, עיקר עסקו הי' בנגלה דתורה, ולכן, כאשר שמע את הביאור בתורת החסידות מכ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, נאנח והתנצל שהצ"צ ברכו בלומדות (בנגלה דתורה) ולא בחסידות.

- כידוע שכ"ק המהרי"ל, בנו של הצ"צ, הניח פ"א את ידיו על הרגצ'ובי, והצ"צ בירך אותו בלומדות].

באסיפה הנ"ל רצו לייסד ,,ועד" שיתכנס מזמן לזמן כדי לטכס עצה כיצד לסייע לאחינו בנ"י הנמצאים המצור וכשבי' - מעבר ל,,מסך הברזל". ובקשו גם מהגאון הרגצ'ובי להשתתף ולהיות חבר ב,,ועד" זה.

הגאון הרגצ'ובי עודד את כללות הענין בכל התוקף כו', אבל סירב להיות א' מחברי ה,,ועד", באמרו שכניסתו ל,,ועד" זה תלוי' במחלוקת הבבלי והירושלמי בנוגע ל,,חסידים הראשונים":

לדעת הירושלמי - ,,ברכה ניתנת בתורתן" - יכול הוא להשתתף בעצמו בפעולות של ה,,ועד", כי אע"פ שיצטרך לבטל מזמנו כדי להתעסק בפעולות ה,,ועד", הנה היות ש,,ברכה ניתנת בתורתן", לא יחסר אצלו בלימוד התורה; אבל לדעת הבבלי - ,,תורתם משתמרת" בלבד (ולא באופן של ברכה) - אינו יכול לבטל מזמנו כדי להשתתף בפעולות ה,,ועד", כי אע"פ שתורתו תשתמר (היינו, שלא ישכח תלמודו כו'), יחסר אצלו ההוספה בלימוד התורה, באופן של תוספת ברכה כו'.

[בנוגע לענינים גשמיים, הנה גם לשיטת הבבלי „מלאכתן מתברכת". אבל בנוגע ללימוד התורה - הרי זה רק באופן ש„תורתם משתמרת", וכדי שתהי' הוספה בלימוד התורה, צ"ל לימוד התורה ביגיעה, „יגעת ומצאת"]. והרי כאשר ישנה מחלוקת בין תלמוד בבלי לתלמוד ירושלמי - הלכה כתלמוד בבלי.

והנה, ע"פ הביאור בחילוק דברי הבבלי והירושלמי הנ"ל, יובן גם פרטי החילוקים שבין הבבלי לירושלמי בסוף מסכת ברכות (כדלקמן). וכמדובר כמ"פ שכאשר אפשר למצוא סברא משותפת בכמה ענינים, הרי זו הוכחה שסברא זו היא נכונה ואמיתית כו'.

לו. והביאור בזה:

„תלמידי חכמים", לשון רבים, מורה על ריבוי תלמידי חכמים, הן ריבוי בכמות, והן ריבוי באיכות - חילוקי דרגות בין „תלמידי חכמים".

דהנה, ישנם ריבוי דרגות באופן לימוד התורה - „כדת הניתנה לכל אחד ואחד בהלכות תלמוד תורה", החל מלימוד פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית, ועד ללימוד בהתמדה ושקידה במשך כל היום כולו - „תורתו אומנתו".

ועד"ז ישנם חילוקים בשטחי הלימוד - כמרו"ל (ב"ב קעה, ב) „הרוצה שיחכים יעסוק בדיני ממונות כו' והרוצה שיעסוק בדיני ממונות ישמש את שמעון בן ננס", היינו, שעיקר עסקו בלימוד „דיני ממונות", ועד"ז ידוע מ"ש בתשובות הרא"ש שהטעם לזה שהלכה כרב באיסורי וכשמואל בממוני הוא - לפי שעיקר עסקו של רב הי' באיסורי, ועיקר עסקו של שמואל הי' בממוני.

ועד"ז מצינו בנוגע לר"ע שאמרו לו „כלך מדברותיך אצל נגעים ואהלות" (חגיגה יד, א), היינו, שעיקר עסקו הי' בלימוד „נגעים ואהלות", אע"פ ש„כולהו אליבא דר"ע" (סנהדרין פו, א).

זאת אומרת: כאשר עיקר הלימוד הוא בחלק מסויים בתורה, הנה מאחר שהלימוד הוא באופן ד„לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא", הרי הוא מתמצא יותר בפסק ההלכה בנוגע לפועל באותו שטח שבו עיקר עסקו, באופן נעלה יותר מזה שעיקר עסקו בשטח אחר בלימוד התורה.

וכאמור לעיל שתכלית השלימות בלימוד התורה הוא - כאשר „תורתו אומנתו", בדוגמת רשב"י וחבריו, שאינם מפסיקים לתפלה, „כיון שמבלעדי כן אינו מבטל מלימודו אפילו רגע" (שו"ע אדה"ז אר"ח סק"ו ס"ד), אבל „מי שאין תורתו אומנתו צריך להפסיק כו' מאחר דמפסיק ומבטל בלא"ה" (תניא פכ"ג).

[אבל אעפ"כ, „צריך לבטל ולהפסיק לימודו לעשיית כל המצוות כו'"] (שו"ע שם), וכמבואר בירושלמי (ברכות פ"א סה"ב) ש„מדה רשב"י שמפסיקין לעשות סוכה ולעשות לולב". וכמדובר כמ"פ שהחידוש בזה הוא - לא זו בלבד שמפסיקים לקיים מצות סוכה ולולב, אלא ש„מפסיקין לעשות סוכה ולעשות לולב", אע"פ שזוהי רק הכנה לקיום המצוה, היכולה להתבצע ע"י שלוחו כו'.

וע"ד מארז"ל (ב"מ פה, ב), „כמה גדולים מעשי חייא“ – „דעבדי תורה דלא תשתכח מישראל“, היינו, לא זו בלבד שלימד תורה לינוקי, אלא הוא בעצמו זרע זרעוני פשתן וקלע מהם רשתות ומכמורות וצד צביים ותיקן קלף מעורן וכתב חומשי תורה וכו', ולמד תורה עם ילדי ישראל. ועל זה אמרו „כמה גדולים מעשי חייא“].

ועפ"ז מובן שהתואר „תלמידי חכמים“ מורה גם על ריבוי הדרגות שישנם ב„תלמידי חכמים“ – ריבוי גם באיכות.

לז. והנה, דובר כמ"פ שמצינו חילוק עיקרי בין הבבלי והירושלמי – שהבבלי מוסיף פרטים שאינם מופיעים בירושלמי. וטעם הדבר – לפי שסיום תלמוד בבלי הי' (לערך מאה שנה) לאחר סיום תלמוד ירושלמי, ולכן נכתבו דברי הבבלי בארוכה ובפרטיות יותר (ע"ד החילוק שבין המשנה והגמרא).

ועד"ז מובן בנוגע לעניננו – שאע"פ ששניהם (הן הבבלי והן הירושלמי) מדברים אודות כללות הענין ד„תלמידי חכמים“ (כולל כל הדרגות שבזה), הנה בבבלי ישנם פרטים נוספים בנוגע לסוג מיוחד של תלמידי חכמים – „תורתם אומנתם“, כדלקמן.

והביאור בזה:

כללות החילוק בין לימוד התורה ע"ד הרגיל ללימוד התורה באופן ד„תורתו אומנתו“ הוא – שכאשר הלימוד הוא באופן ד„תורתו אומנתו“, הרי הוא נקרא על שם אומנתו, כשם שכל אומן נקרא ע"ש אומנתו [העוסק ברפואה נקרא בשם „רופא“, העוסקים במעשים טובים נקראים בשם „מארי עובדין טבין“, וכיו"ב].

ועפ"ז מובן שאע"פ שכל ה„תלמידי חכמים“ הם „לימדי ה“, כמ"ש „וכל בניך לימדי ה“, „אעפ"כ ישנה מעלה מיוחדת ב„תלמידי חכמים“ שלימודם הוא באופן ד„תורתו אומנתו“, שהם נקראים ע"ש אומנתם – „אל תקרי בניך אלא בוניך“, היינו, שהם נקראים בשם „בוניך“.

זאת אומרת: כל ה„תלמידי חכמים“ (גם אלו שאין תורתם אומנתם) „מרבין שלום בעולם“, וכמ"ש „וכל בניך לימדי ה' ורב שלום בניך“, היינו, ש„כל בניך“ פועלים שלום בעולם, אבל אעפ"כ, רק אלו שתורתם אומנתם יכולים להקרא ע"ש האומנות שלהם – „בוניך“, היינו, שהאומנות שלהם היא – בנין העולם באופן ד„מרבין שלום בעולם“.

וכמרז"ל (שבת קיד, א), „של בנאין מצד אחד כו' מאי בנאין, אמר רבי יוחנן אלו תלמידי חכמים שעוסקין בבנינו של עולם כל ימיהם“, היינו, מאחר שזוהי אומנותם במשך כל ימיהם, נקראים ע"ש האומנות שלהם – „בנאין“ („בוניך“), „שעוסקין בבנינו של עולם“ („מרבין שלום בעולם“).

ועפ"ז מובן החילוק שבין תלמוד בבלי לתלמוד ירושלמי:

בתלמוד ירושלמי מדובר רק אודות כללות הענין ד„תלמידי חכמים“, מבלי להכנס לפרטי החילוקים כו' (שישנם „תלמידי חכמים“ שלימודם הוא באופן ד„תורתו אומנתו“, ולכן נאמר רק „תלמידי חכמים מרבין שלום בעולם“, מה טעם וכל בניך לימדי ה' ורב שלום בניך“, ותו לא מידי.

אבל בתלמוד בבלי מוסיף „אל תקרי בניך אלא בוניך“, היינו, שבין „תלמידי חכמים“ גופא ישנו סוג מיוחד שתורתם אומנתם, שהם נקראים בשם „בוניך“, ע"ש האומנות (תורתם אומנתם) דבנין העולם באופן ד„מרבין שלום בעולם“.

וכדי שלא לאפשי במחלוקת – יש לומר שר' אלעזר אמר מאמר זה ב"פ: בפעם הראשונה אמר מאמר זה בנוגע לכללות הענין ד„תלמידי חכמים“, שזהו המאמר כפי שמוכא בירושלמי (בקיזור ובכללות), ובפעם השני' אמר מאמר זה בהוספה שישנם, תלמידי חכמים" שתורתם אומנתם שהם נקראים בשם „בוניך“ (ע"ש האומנות כו'), שזהו המאמר כפי שמוכא בבבלי (באריכות ובפרטיות יותר).

לח. והנה, מאחר שלימוד התורה באופן דתורתו אומנתו הוא נעלה יותר מאשר לימוד התורה ע"ד הרגיל – מובן, שישנו חילוק גם בנוגע לפעולה ד„מרבין שלום בעולם“, היינו, שענין ה„שלום“ הנפעל ע"י ה„תלמידי חכמים“ שתורתם אומנתם הוא באופן נעלה יותר מאשר ה„שלום“ הנפעל ע"י לימוד התורה ע"ד הרגיל.

ועפ"ז מובן גודל האריכות שבבבלי בענין ה„שלום“ (לאחרי ההוספה ד„אל תקרי בניך אלא בוניך“) – „שלום רב גו' יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך גו' אדברה נא שלום וגו'“ – וכמבואר בש"ך עה"ת (ראה יד, ג) שבמאמר ר' אלעזר אמר ר' חנינא „יש בו ח' פעמים שלום עם מלת שלוה כו'“ – שכל זה קשור עם גודל מעלת השלום הנפעל ע"י „תלמידי חכמים“ שתורתם אומנתם.

ולכן אריכות זו (בנוגע למעלת השלום – שמונה פעמים „שלום“) היא בבבלי דוקא ולא בירושלמי – כי בבבלי מדובר אודות לימוד התורה באופן ד„תורתו אומנתו“ („בוניך“), שע"ז „מרבין שלום בעולם“ באופן נעלה ביותר (ח' פעמים שלום).

לט. והנה, גודל מעלת ה„שלום“ הנפעל ע"י ה„תלמידי חכמים“ שתורתם אומנתם – כמודגש בזה שבמאמר הנ"ל בבבלי מודגש ענין ה„שלום“ ח' פעמים – מובן ביותר ע"פ דברי הש"ך (שם) שמקשר את הח' פעמים ד„שלום“ עם מארז"ל (ברכות ד, ב) „מיכאל באחת גבריאל בשנים אליהו בארבע ומלאך המות בשמונה“, היינו, „מה שאומרים אחר התפלה מימרא של אר"א א"ר חנינא ת"ח מרבין שלום בעולם כו', לפי שיש בו ח' פעמים שלום עם מלת שלוה, כדי להכביד ח' כנפיו (מלאך המות בשמונה)“ שלא יערער על התפלה כו'.

וכמבואר בדרושי הצ"צ (אוה"ת בראשית ע' תקנז) בנוגע ל„מיכאל באחת גבריאל בשנים“, ש„מיכאל הוא שר של חסד . . . ראוי לו לטוס בטיסה אחת, למהר לעשות רצון בוראו כו' וגבריאל שהוא שני לו מצד שמאל . . . כח הגבורה . . . ובעבור כי הוא דין והש"י הוא ארך אפים, שם לו שתי טיסות, והטעם אולי בין כך ובין כך ישוב וינחם על הרעה אשר דבר כו'“.

„ואליהו בארבע, כבר ידעת שאלהיו ע"ה הי' מן הנבראים המורכבים מן היסודות (ד' יסודות), עם היות שנפשו נקי' וטהורה כו'“.

[וכמבואר ברמב"ם (הל' יסוה"ת רפ"ד) ש,,ארבעה גופים הללו שהם אש ורוח ומים וארץ הם יסודות כל הנבראים כו"'. ודלא כדעת הטועים שכללות הענין ד' היסודות אינו במציאות כו' - כמבואר במ"א בארוכה שאין מקום כלל לכל הקושיא כו'].

„ומלאך המות בשמונה כו' וכל מעלה הקודמת מעכבות אותן מן הפורעניות אולי ישובו כו" - ובהמשך לזה מביא הצ"צ את דברי הש"ך שאמירת ח' פעמים שלום במאמר דאר"א א"ר חנינא כו' הרי זה „כדי להכביד ח' כנפיו (של מלאך המות) שלא יערער על התפלה כו"'. ועפ"ז מוכן גודל מעלת ה„תלמידי חכמים“, שהם „מרבית שלום בעולם“, ובפרט ע"י הלימוד באופן דתורתו אומנתו, שאז נפעל ענין השלום באופן נעלה ביותר - ח' פעמים „שלום“ (ע"פ המאמר בבבלי המדבר אודות אופן הלימוד דתורתו אומנתו), היינו, שע"ז מבטלים את כללות הענין ד„מלאך המות בשמונה“ (ע"ד מארו"ל „בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין“).

מ. ויש להוסיף ביאור בזה - מדוע מעלה הנ"ל (ביטול הענין ד„מלאך המות בשמונה“) נפעלת ע"י לימוד התורה באופן דתורתו אומנתו דוקא:

בכללות הענין דלימוד התורה ישנם ב' פרטים: (א) לימוד התורה בתור א' מרמ"ח מ"ע שבתורה, ובזה גופא ישנה מעלה יתירה בלימוד התורה - „גדול תלמוד שמביא לידי מעשה“, היינו, שלימוד התורה מביא לקיום המצוות, נוסף על היותה א' מרמ"ח מ"ע. (ב) לימוד התורה באופן שלמעלה לגמרי מכללות הענין דרמ"ח מ"ע (כולל מעלת לימוד התורה „שמביא לידי מעשה“) - שעל זה אמרו חז"ל „כל חפצך לא ישור בה, אפילו חפצי שמים“ (רמ"ח מ"ע), שזוהי בחי' התורה כפי שהיא באופן ד„חמדה גנוזה“, „נעלמה מעין כל חי“, „שעשועים גו' לפניו“ - למעלה מכללות הענין דרמ"ח מ"ע.

וכמבואר בכ"מ (לקו"ת במדבר יג, א. ועוד) שרמ"ח מ"ע הם בדוגמת רמ"ח אברי האדם, והתורה היא בדוגמת הדם הממשיך רוח חיים באברים. וע"פ האמור לעיל שהתורה עצמה היא א' מרמ"ח מ"ע, מובן שיש בחי' בתורה שהיא בדוגמת אבר האדם (א' מרמ"ח אברים - רמ"ח מ"ע), ויש בחי' בתורה שהיא בדוגמת הדם הוא הנפש, שבחי' זו היא למעלה מבחי' רמ"ח אברים, רמ"ח מ"ע.

וזהו החילוק שבין לימוד התורה סתם ללימוד התורה באופן ד„תורתו אומנתו“: לימוד התורה סתם קשור עם בחי' התורה שהיא א' מרמ"ח מ"ע, היינו, שכשם שמקיים כל רמ"ח מ"ע, כמו כן מקיים את המ"ע דלימוד התורה. ולימוד התורה באופן ד„תורתו אומנתו“ קשור עם בחי' התורה שלמעלה מרמ"ח מ"ע, בדוגמת הדם שמחי' את כל רמ"ח אברי האדם, זאת אומרת: מצד גודל מעלת התורה, עד שהיא בגדר נפרד לגמרי מרמ"ח מ"ע (בחי' הדם שלמעלה מרמ"ח האברים), לכן עיקר עבודתו בלימוד התורה - „תורתו אומנתו“.

והנה, ע"י לימוד התורה באופן ד„תורתו אומנתו“ (בחי' התורה שלמעלה לגמרי מרמ"ח מ"ע) - הרי הוא נעשה בעה"ב על כללות מציאות העולם, כמרו"ל עה"פ „לאיל גומר עלי“.

ועפ"ז מובן שדוקא ע"י לימוד התורה באופן ד,,תורתו אומנתו" יכולים לבטל את כללות הענין ד,,מלאך המות בשמונה" - כי ע"י לימוד התורה באופן ד,,תורתו אומנתו" נעשה יהודי בעה"ב על טבע העולם, וביכלתו לשנות את טבע העולם, כולל הטבע ד,,מלאך המות בשמונה".

מא. ע"פ האמור לעיל שבירושלמי מדובר אודות ,,תלמידי חכמים" סתם, ובבבלי מדובר אודות ,,תלמידי חכמים" שלומדים תורה באופן ד,,תורתו אומנתו" - מובן מדוע לדעת הירושלמי ,,ברכה ניתנת בתורתן", ולדעת הבבלי ,,תורתם משתמרת" בלבד. והביאור בזה:

כאשר הנהגת האדם היא באופן ד,,חסידותא", ,,חסידים הראשונים", היינו, שלומד תורה ומקיים מצוות כדבעי, ,,בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם" - נמשכת ברכת ה' בכל עניניו, כמ"ש ,,ונתתי גשמיכם בעתם", ולכן, ,,ברכה ניתנת במלאכתן", ועד"ז, ,,ברכה ניתנת בתורתן".

וכל זה - כאשר מדובר אודות לימוד התורה שבערך לכללות העבודה דקיום רמ"ח מ"ע, היינו, היות שהנהגתו בקיום רמ"ח מ"ע היא באופן המתאים (,,חסידים הראשונים") לכן נמשכת ברכת ה' בלימוד התורה כפי שהוא א' מרמ"ח מ"ע. וזוהי שיטת הירושלמי - ,,ברכה ניתנת בתורתן".

אבל כאשר מדובר אודות לימוד התורה שלמעלה לגמרי מכללות הענין דקיום רמ"ח מ"ע, לימוד התורה באופן ד,,תורתו אומנתו" - הרי המשכת ברכת ה' (מצד מעלת עבודת ,,חסידים הראשונים" בקיום רמ"ח מ"ע) פועלת ,,ברכה" רק בלימוד התורה כפי שהוא א' מרמ"ח מ"ע, משא"כ בנוגע ללימוד התורה שלמעלה לגמרי מכללות הענין דרמ"ח מ"ע - פועלת המשכת ברכת ה' באופן ד,,תורתם משתמרת" בלבד, כי כדי שתהי' הוספה בבחי' זו שבתורה, הרי זה דוקא ע"י יגיעה בתורה, מאחר שכללות לימודו (,,תורתו אומנתו") הוא באופן שלמעלה מהנהגת הטבע.

זאת אומרת: המשכת ברכת ה' יכולה לפעול רק בנוגע ל,,גברא" הלומד תורה - היינו, ,,תורתם משתמרת", שטבע השכחה לא יפעל בנוגע ללימוד התורה. אבל כאשר מדובר אודות המשכת ברכה והוספה בלימוד התורה עצמו - הרי זה תלוי רק ביגיעת האדם בלימוד התורה, מאחר שמדובר אודות לימוד התורה באופן ד,,תורתו אומנתו", למעלה מהנהגת הטבע.

ולכן, לשיטת הבבלי - לימוד התורה באופן ד,,תורתו אומנתו" - ,,תורתם משתמרת" בלבד.

מב. עפ"ז מובן החילוק שבין הירושלמי לבבלי בנוגע להקדמה שלפני המאמר ,,תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם":

בירושלמי מדובר אודות לימוד התורה סתם, כפי שהתורה היא א' מרמ"ח מ"ע. ולכן, המאמר ,,תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם" בא לאחר ההקדמה אודות גודל ההפלאה שבענין קיום המצוות - ,,אין לך אחד מישראל שאינו עושה מאה מצוות בכל יום. . תפילין בראשו ותפילין בזרועו כו'" (וכמרז"ל, ,,הוקשה כל התורה כולה לתפילין" - דקאי על המצוות שבתורה).

אבל בבבלי מדובר אודות לימוד התורה באופן ד,,תורתו אומנתו", בחי'

התורה שלמעלה לגמרי מכללות הענין דרמ"ח מ"ע, שזוהי עבודה שלמעלה מהנהגת הטבע (כדלקמן), ולכן, ההקדמה למאמר „תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם” בבבלי (אינה בנוגע לענין המצוות, אלא ההקדמה) היא – גם באופן עבודה שלמעלה מהטבע (כדלקמן).

והביאור בזה:

טבע האדם מצד הבריאה הוא – „אני נבראתי לשמש את קוני” [ולכן אמרו חז"ל שכאשר „הרעותי את מעשי”, היינו, שאינו מתנהג ע"פ טבעו, לכן „קפחתי את פרנסתי” – היפך הטבע שכל הנבראים „מתפרנסים שלא בצער”]. זאת אומרת: היות שלאדם ישנם רמ"ח אברים, עליו לקיים רמ"ח מ"ע, כולל – לימוד התורה בתור א' מרמ"ח מ"ע.

וישנו אופן עבודה שלמעלה מן הטבע – „תלמידי חכמים אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, שנאמר ילכו מחיל אל חיל”. דהנה, מצד טבעו חפץ אדם במנוחה, וכמסופר בגמרא (מגילה יב, ב) שחכמים אמרו לאחשורוש „מיום שחרב ביהמ"ק וגלינו מארצנו (היפך ענין המנוחה) ניטלה עצה ממנו ואין אנו יודעין לדון כו” [ואף שאמרו זאת כדי לדחותו בקש כו' – הרי ענין זה נכתב בתורה]. ועפ"ז מובן שכאשר העבודה היא באופן ד, „תלמידי חכמים אין להם מנוחה כו”, הרי זו עבודה שלמעלה מהטבע.

ועפ"ז מובן שהקדמת הבבלי למאמר „תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם” היא – „היוצא מבית הכנסת ונכנס לבית המדרש כו' ילכו מחיל אל חיל כו' תלמידי חכמים אין להם מנוחה כו' ילכו מחיל אל חיל כו”, שזוהי כללות העבודה באופן שלמעלה מהטבע – מאחר שגם המאמר „תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם” מדבר אודות תלמידי חכמים שלומדים תורה באופן שלמעלה מהטבע – „תורתו אומנתו”.

[וכמובן שגם העבודה דבית הכנסת (עבודת התפלה – „מבית הכנסת לבית המדרש”) שייכת ללימוד התורה, כי לאחר הקדמת עבודת התפלה הרי לימוד התורה הוא באופן נעלה יותר, ובלשון הגמרא – „ברכו בתורה תחלה”.

ואע"פ שמדובר אודות לימוד התורה באופן ד, „תורתו אומנתו” שאנו צריך להפסיק לתפלה (כנ"ל סל"ו) – הרי ידוע שגם אלו שתורתם אומנתם היו מתפללים מזמן לזמן (נסמן בלקו"ש ח"ז ע' 357 הערה 17), ובדוגמת רשב"י שעבודתו היתה באופן ד, „בחד קטירא אתקטרנא כו”, היינו, שעבודת התפלה היתה פועלת על משך זמן ארוך יותר].

והנה, במק"א הגירסא היא „צדיקים אין להם מנוחה כו” – שזוהי כללות ענין ההליכה בנוגע לקיום המצוות, כי התואר „צדיק” שייך לקיום המצוות („צדקות אהב”). זוהי המלאכה האמיתית דכאר"א מישראל – לעשות לו ית' דירה בתחתונים – „מלאכתם מתברכת”.

אבל כאן הגירסא היא „תלמידי חכמים אין להם מנוחה כו' ילכו מחיל אל חיל” – דקאי על ההליכה בנוגע ללימוד התורה. וכדי שתהי' המשכת הברכה בנוגע ללימוד התורה – צריך להיות לימוד התורה באופן של יגיעה כו' תמיד, בכל יום ובכל עת ובכל רגע – „תורתו אומנתו”.

וכמבואר בארוכה ברמב"ם (סוף הל' תשובה) שלימוד התורה צריך

להיות „לא ליראה, ולא לקבל שכר, אלא מפני אהבת אדון כל הארץ כו' לשמה", ומבאר שם „שאינן אהבת הקב"ה נקשרת בלבו של אדם עד שישגה בה תמיד כראוי, ויעזוב כל מה שבעולם חוץ ממנה. . אינו אוהב הקב"ה אלא בדעת שידעוהו. . להבין ולהשכיל בחכמות ותבונות המדיעיים לו את קונו כפי כח שיש באדם להבין ולהשיג" – שזהו כללות הענין ד„תורתו אומנתו" [ולהעיר – שענין זה נתבאר בהלכות תשובה ולא בהלכות תלמוד תורה, שזהו דבר פלא].

מג. והנה, האמור לעיל מתאים גם עם כללות החילוק באופן הלימוד שבין תלמוד ירושלמי לתלמוד בבלי:

הלימוד דתלמוד בבלי הוא באופן של ריבוי שקו"ט, קושיות ותיורצים כו', וכמו"ל „במחשכים הושיבני זהו תלמודה של בבלי", ודוקא לאחר ריבוי השקו"ט באופן של יגיעה כו' – מצליחים „לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא". אבל הלימוד דתלמוד ירושלמי הוא באופן שמגיעים לבירור ההלכה שלא ע"י ריבוי שקו"ט כו', ללא יגיעה רבה.

ועפ"ז מובן מדוע הלכה כבבלי לגבי ירושלמי:

כללות הענין ד„מחשכים הושיבני", לימוד באופן של ריבוי שקו"ט, קושיות ותיורצים כו' – הרי זה קשור עם כללות הענין דחושך הגלות. זאת אומרת: מאחר שקושי הגלות בארץ ישראל אינו מגיע לקושי הגלות שבחוץ-לארץ (בבלי), לכן הלימוד דתלמוד בבלי (הקשור עם קושי הגלות דחו"ל), הוא באופן של ריבוי שקו"ט כו'.

והנה, כאשר כללות הענין ד„לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא" נפעל לאחר ריבוי שקו"ט כו' – הרי בירור מסקנת ההלכה הוא באופן נעלה ומדויק יותר. ולכן הלכה כבבלי לגבי ירושלמי.

דוגמא לדבר:

מסופר בגמרא (שבת לג, ב) שכאשר ר' פנחס בן יאיר ראה את רשב"י לאחר צאתו מן המערה אמר לו „אוי לי שראיתך בכך", ואמר לו רשב"י „אשריך שראיתני בכך, שאילמלא לא ראיתני בכך לא מצאת בי כך. דמעיקרא כי הוה מקשי רשב"י קושיא הוה מפרק לי' רשב"י תריסר פירוקי, לסוף כי הוה מקשי רשב"י קושיא, הוה מפרק לי' רשב"י עשרין וארבעה פירוקי". זאת אומרת: דוקא ע"י לימוד התורה בעת היותו במעמד ומצב דצער המערה (בדוגמת לימוד התורה בעת קושי הגלות בחו"ל – תלמוד בבלי) זכה להגיע לעילוי נעלה ביותר בלימוד התורה. ועילוי זה קשור עם כללות הענין ד„תורתו אומנתו" – לימוד התורה בתכלית השלימות.

[וכמוכך שהעילוי ד„תורתו אומנתו" בבחירתו – נפעל לאחר צאתו מן המערה, כי בעת היותו במערה לא היתה לו ברירה, והי' מוכרח לעסוק בלימוד התורה בלבד, וכמבואר בלקו"ת (ר"פ שמיני) שבעת היות רשב"י במערה „בודאי לא הי' יכול לקיים במעשה כמה מצוות מעשיות", ובדרך ממילא הי' מוכרח לעסוק בלימוד התורה בלבד].

מד. והנה, בהמשך למה שזכר לעיל אודות אופן עבודתו של רשב"י

(„תורתו אומנתו“) – ישנה הוראה מיוחדת ומוסר השכל בנוגע להנהגה באופן דאהבת ישראל:

לאחרי יציאת רשב"י מן המערה (בפעם השני' – לאחר שנת הי"ג) – „אמר איכא מילתא דבעי לתקוני, אמרו ל' איכא דוכתא דאית בי' ספק טומאה, ואית להו צערא לכהנים לאקופי וכו', כל היכא דהוה קשי טהרי', וכל היכא דהוה רפי צייני'“ (שבת שם).

זאת אומרת: בהיותו במעמד ומצב נעלה ביותר (לאחרי העילוי שנפעל בו ע"י צער המערה) – לא הלך רשב"י ללמוד תורה עם בני' אלא שאל אם ישנו איזה ענין גשמי הדורש תיקון. וכאשר אמרו לו שישנו מקום שיש בו ספק טומאה, וכתוצאה מזה ישנה טירחא לכהנים הצריכים להקיף מקום זה בעת הליכתם בסיבה זו – עמד ותיקן ענין זה!

ולא זו בלבד שדאג לתקן ענין זה ע"י שליח, בנו יחידו, תלמידו וכיו"ב – אלא הוא בעצמו הלך לתקן ענין זה.

ומזה מובן גודל הענין דאהבת ישראל – אפילו כאשר מדובר בענין פעוט כל כך, שהכהנים מצטערים מזה שצריכים להקיף מקום מסויים!

והנה, כללות הענין דאהבת ישראל מודגש גם בעבודת התפלה – שהיא הקדמה לכללות הענין דלימוד התורה, „מבית הכנסת לבית המדרש“ – שהרי קודם התפלה צריך כאו"א מישראל לקבל על עצמו מצות „ואהבת לרעך כמוך“.

[ולהעיר – שכללות ענין התפלה קשור עם ענין הכהנים (שהוזכר לעיל בנוגע לרשב"י), כי „תפלות במקום קרבנות תקנום“, ועבודת הקרבנות נעשית ע"י הכהנים.

והרי כאו"א מישראל נקרא בשם „ממלכת כהנים“, ולכן הנהגתו היא באופן ד„גוי קדוש“ (כהמשך הכתוב – „ממלכת כהנים וגוי קדוש“) – „קדושים תהיו“, ע"י כללות העבודה דלימוד התורה וקיום המצוות].

מה. ויה"ר שע"י הדיבור בנוגע לענין השלום – יהי' כללות הענין ד„מרבית שלום בעולם“ בפועל ממש.

ובפרט כאשר מצב העולם הוא באופן כזה שמיום ליום רואים עוד יותר את גודל ההכרח בנוגע להשתדלות אודות כללות הענין ד„מרבית שלום בעולם“.

וההשתדלות בזה מוטלת – לכל לראש – על כאו"א מישראל, היינו, שכאו"א מישראל יכול ומוכרח להשתדל בענין זה – ע"י הוספה בלימוד התורה, שע"ז נוסף בכללות הענין ד„תלמידי חכמים מרבית שלום בעולם“. ועד שזוכים לקיום היעוד „ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום“ – שלום האמיתי.

ובאופן ד„שלימות הארץ“ – ארץ ישראל לגבולותיה; ביחד עם „שלימות התורה“ – כפס"ד הרמב"ם (סוף הל' מלכים) שלעתיד לבוא, יהיו ישראל חכמים גדולים כו' וישיגו דעת בוראם, „דע את אלקי אביך“, ע"י לימוד פנימיות התורה; וביחד עם „שלימות העם“ – „בנערינו ובזקנינו בבנינו

ובבנותינו", וכל בניך לימודי ה'".

וכמוכן שכללות הענין ד', כל בניך לימודי ה' קאי גם על נשים - ע"פ מארז"ל (ברכות יז, א), נשים במאי זכין באקרוי כו' ובאתנוי כו' ונטרין לגבריהו כו'. נוסף על זה שנשים מברכות ברכת התורה - כפס"ד השר"ע (אר"ח סמ"ז ס"י) שהנשים חייבות ללמוד בתורה אדות קיום המצוות שנתחייבו בהם, וכמבואר בארוכה בהלכות ת"ת לאדמו"ר הזקן (ספ"א).

וכל בני כולם, האנשים והנשים והטף", שלימות העם", עומדים במעמד ומצב ד', הקהל את העם", וזוכים לקיום היעוד, קהל גדול ישובו הנה" - במהרה בימינו ממש, ע"י משיח צדקנו, בגאולה האמיתית והשלימה.

* * *

מו. בהתאם למנהג לערוך חלוקת הש"ס בי"ט כסלו - יחלקו בודאי, פתקאות" כדי שכאו"א יוכל להרשם כמשתתף בחלוקת הש"ס, על מנת לסיימו עד י"ט כסלו הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה.

ומי שיכול לסיים את המסכת שלוקח על עצמו משך זמן קודם י"ט כסלו - יקח מלכתחילה יותר ממסכת אחת, כדי שיהי' לו מה ללמוד עד י"ט כסלו.

והעיקר - שהלימוד יהי' באופן המתאים, ועד למעמד ומצב ד', תורתו אומנתו".

* * *

מז. דובר לעיל (ס"כ) אדות ארגונם של ילדי ישראל, קודם ברמצוה ובתמצוה, במסגרת של, צבאות השם". וכבר הונהג לאחרונה שמזמן לזמן מארגנים, כנסים" עבור, צבאות השם", כדי לעוררם בנוגע לכל עניני יהדות, לימוד התורה וקיום מצוותי', כולל - קיום המצוה ד', ואהבת לרעך כמוך", היינו, שהילדים ישפיעו על חבריהם, והילדות על חברותיהן - להצטרף לשורות של, צבאות השם".

והנה, בעמדנו בימים אלו, ימים ספורים קודם ימי החנוכה - הרי זה זמן מיוחד ומסוגל ביותר לארגן, כנסים" עבור, צבאות השם":

בימים הסמוכים לימי החנוכה - ומה טוב ומה נעים - בימי החנוכה עצמם - יארגנו, כנסים" עבור ילדי ישראל, צבאות השם", ויספרו להם אדות פרשת ימי החנוכה: "מסרת גיבורים ביד חלשים כו'" - "ביד עוסקי תורתך", שהם - "מתתיהו בן יוחנן כהן גדול חשמונאי ובניו",

[וכאשר מספרים זאת לילדי ישראל - צריכים להדגיש להם שכאו"א מהם שייך ל, ממלכת כהנים וגוי קדוש", בדוגמת מתתיהו בן יוחנן כהן גדול ובניו],

ולספר להם את הסיפורים המובאים במדרשי חז"ל אדות ימי חנוכה - בכל מקום ומקום לפי ענינו.

ובהזדמנות זו - לעוררם להשפיע על שאר ילדי ישראל להצטרף ל„צבאות השם“, ולרכוש אות בספר תורה הנכתבת לזכותם של ילדי ישראל.

ולערך „כנסים“ אלו „ברוב עם“, וכל המרבה הרי זה משובח - לא רק „כנס“ אחד, אלא כמה „כנסים“.

מח. וכאמור לעיל שימי החנוכה הם זמן מסוגל ביותר לארגון „כנסים“ עבור ילדי ישראל, „צבאות השם“ - כמנהג ישראל לעשות בימי החנוכה פעולות מיוחדות (בעניני יהדות) הקשורות עם ילדי ישראל - ולדוגמא: נתינת „מעוֹת חנוכה“, משחקים עם „סביבון“, ובאיזהו מקומן - עורכים „הצגות“ הקשורות עם סיפור פרשת ימי חנוכה, מתחפשים ל„חשמונאים“ וכו'.

וכידוע מנהג רבותינו נשיאינו שבא' מלילות החנוכה היו עורכים מסיבה עבור כל המשפחה, כולל הילדים וכו' (כפי שנדפס כבר בשיחות).

ועד"ז ישנם עוד פרטי מנהגים - בכל מקום ומקום לפי ענינו.

והצד השווה והנקודה הפנימית בכל מנהגי ישראל אלו - לחזק ולגלות בגלוי עוד יותר את הקשר שבין ילדי ישראל לעניני יהדות.

ועי"ז מתחזק הקשר בין הילדים עם הוריהם ומוריהם - וזהו א' מדרכי הפעולה למעט (עכ"פ) את העדר השלום שבין דור לדור (בין ההורים לילדים), ולפעול שיהי' כללות הענין ד', והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם", ולבא פליג לכל שייפין.

ועי"י ההתעסקות בפעולות אלו - בשמחה וטוב לבב - מחזקים את כללות הענין ד', צבאות השם" בקשר לילדי ישראל, בתוככי „צבאות השם“ דכללות בני"י (לאחרי בר־מצוה ובת־מצוה).

מט. כאן המקום והזמן לעורר עוד הפעם - ביתר שאת וביתר עוז - אודות ההתעסקות בכל המבצעים:

אהבת ישראל, חינוך (הכשר, ויתירה מזו: על טהרת הקדש), תורה, תפילין, מזוזה, צדקה, בית מלא ספרים - יבנה וחכמי, נרות שבת קדש ויו"ט, כשרות האכילה ושתי', וטהרת המשפחה.

ובמיוחד - המבצע שהזמן גרמא - מבצע חנוכה:

להתעסק בהכנות למבצע חנוכה באופן מסודר וגדול - כך שבבוא ימי החנוכה ידלקו נרות חנוכה בכל בית יהודי, ועל ידי כל יהודי, ובאופן ד', מעלין בקודש", הולך ומוסיף ואור - בליל ראשון נר אחד, בליל שני ב' נרות וכו'.

וכפס"ד הרמ"א (או"ח סתרע"א ס"ב) שעתה נעשה „מנהג פשוט“ אצל כל ישראל לקיים מצות נר חנוכה באופן דמהדרין מן המהדרין - היינו, „נר לכל אחד ואחד“ מבני הבית (ולא „נר איש וביתו“, נר אחד לכולם), וכאור"א מבני הבית מדליק נרות חנוכה באופן ד', מעלין בקודש", מוסיף והולך ואור.

וכידוע שה„מנהג פשוט“ שנוהגים עתה כל ישראל, הוא באופן נעלה יותר מאשר ההנהגה ד', מהדרין מן המהדרין" בזמן הש"ס - לדעת התוספות (שבת כא, ב - ד"ה והמהדרין):

בזמן הש"ס היו ה"מהדרין" מדליקים „נר לכל אחד ואחד“, וה"מהדרין" מן המהדרין היו מדליקים באופן ד"מעלין בקודש", מוסיף והולך ואור, אבל רק מנורה אחת – מנורת בעה"ב (ולא ע"י כאו"א מבני המשפחה). אבל עתה נעשה „מנהג פשוט“ אצל כל ישראל שכאו"א מבני הבית מדליק נרות חנוכה באופן דמוסיף והולך ואור, כפס"ד הרמ"א.

[וכידוע הלשון שאומרים ע"ד הצחות (אבל זהו ענין המתאים עם המציאות) – „ובני ישראל יוצאים ביד רמה“, א"ת „רמה“ אלא „רמ"א“, היינו, שבני ישראל נוהגים ע"פ מנהגי הרמ"א. וכפי שרואים שאפילו אצל אחינו הספרדים הולך ומוסיף קבלת מנהגי הרמ"א, ליתר הידור וחומרא כו'].

והנה, כללות הענין דמבצע חנוכה שייך גם לשאר המבצעים (דלעיל) – שהרי תוכנם הכללי של כל המבצעים הוא – הדלקת „נר מצוה ותורה אור“ באופן דמוסיף והולך ואור, היינו, שאין מסתפקים בהתחלת הפעולה בלבד [עם היותה התחלת כללות הפעולה, וצריכים אמנם להתחיל מ„אל"ף"], אלא באופן דמוסיף והולך ואור.

וכהוראת ימי חנוכה – שבמשך שבעה ימים רצופים (שבוֹעַ שלם) מתנהגים באופן ד"מעלין בקודש", מוסיף והולך ואור [החל מיום השני דחנוכה, עד יום השמיני דחנוכה – שבעת ימים], ובכל א' מימים אלו ניכרת בגלוי ההנהגה ד"מהדרין" מן המהדרין, כמדובר כמ"פ בארוכה.

ג. בהמשך להמדובר לעיל אודות מבצע חנוכה – „נר מצוה“ (ראה פרש"י ד"ה בנים – שבת כג, ב), הרי כאן המקום לעורר עוד הפעם אודות כללות הענין ד"תורה אור – לאחד את כל בני"י בספרי תורה („תורה אור“) הכלליים.

וכמדובר כמ"פ שכאשר יהודי קונה אות א' בספר תורה – הרי הוא מתאחד עם מאות אלפי יהודים שקנו אות בספר תורה זה, ועי"ז הרי הוא מתאחד עם כל בני"י כולם שקנו אותיות בשאר ספרי התורה – כי כל ספרי התורה ענינם אחד הוא, „תורה אחת לכולנה“.

וכמדובר כמ"פ שכל ספרי התורה קשורים עם ספר התורה הראשון שכתב משה רבינו כאשר נצטווה ע"י הקב"ה – „ועתה כתבו לכם את השירה הזאת“, ובאופן ד"ולמדה", והלימוד הוא באופן המביא לידי מעשה.

זאת אומרת: נוסף על כל הפעולות דמבצע חנוכה בכלל (לפרטיו) – יוסיפו בשנה זו השתדלות מיוחדת לפעול שכאו"א מישראל יקנה אות א' בספר תורה.

וכמובן גדול העילוי שבזה – ענין הקשור עם אהבת ישראל, וענין הקשור עם „ויחזן שם ישראל נגד ההר (שקיבלו בו תורה) – כאיש אחד בלב אחד“.

ולהשתדל לפעול בזה באופן שבמשך ימי חנוכה יתאחדו כל בני"י ממש, עי"ז שכאו"א מבני"י יקנה אות בא' מספרי תורה („תורה אור“) הכלליים.

וכמדובר כמ"פ שבזה נכללים כל בני"י ממש – החל מקטנים וקטני קטנים, עד „ראשיכם שבטיכם“, ועד לגדול שבגדולים.

ובזה צריכה להיות השתדלות מיוחדת בנוגע ליהודים הנמצאים ב,,צבא הגנה לישראל", שתפקידם - להגן על בני"ב בגופם כפשוטו, והם עושים זאת באופן דמסירת נפש - צריכים להשתדל שלכאור"א מהם יהי' כלי בטחון הכי חזק, היינו, התקשרות עם ,,נותן התורה", ע"י קניית אות בספר תורה שניתנה לכאור"א מישראל בתור יחיד, כמ"ש ,,אנכי ה' אלקיך גר", לשן יחיד, בתוככי כלל ישראל.

נא. בהמשך להאמור לעיל אודות אלו שתפקידם להגן על בני"ב - הרי מובן ופשוט שכאשר הקב"ה נתן את ארץ ישראל לבני"ב, הרי זה באופן ד,,נחלת עולם", גם בדורנו זה.

ובפרט שבדורנו הרי כללות הענין שא"י נמצאת ברשות בני"ב - הוא ענין נסי לגמרי, כי לאחר כל הגזירות שהיו בדור שלפנינו (היל"ת), הרי כאור"א מבני"ב בחינת ,,אחד מוצל מאש הגלות", והצלתו היא - כדי לעשות לו ית' דירה בתחתונים, בארץ הלזו התחתונה בכלל, ועאכר"כ בא"י, ,,ארץ אשר גר' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה".

ובנוגע לארץ ישראל - ישנם גבולות שנקבעו ע"י הקב"ה, וזוהי כל ארץ ישראל לגבולותיה.

ובזה גופא - ישנם שטחים מסוימים שהקב"ה עדיין לא נתן לבני"ב, והסיבה לזה היא - ,,מפני חטאינו גלינו מארצנו" [כפי שכאור"א מישראל אומר בתפלת יו"ט (בהיותו במצב רוח דיר"ט) בפני קהל עם ועדה], ובלשון רבותינו נשיאינו - לא מרצוננו גלינו מארצנו וכו'.

אבל לאידך - אותם שטחים שהקב"ה נתן כבר לרשותם של ישראל מתוך נסים גלויים (מבלי הבט על המעמד ומצב בנוגע לעניני יהדות כר') - הרי בודאי שאף אחד לא יכול לשנות זאת, כי זוהי ,,נחלת עולם", שניתנה ל,,עם עולם" מ,,אלקי עולם", ע"י הכריתת ברית ב,,תורת עולם"!

ואפילו בנוגע לאותם שטחים שעדיין לא ניתנו לרשותם של ישראל - הנה מאחר שהסיבה היחידה לזה היא ,,מפני חטאינו גלינו מארצנו", הרי מובן שכאשר ,,ישראל עושין תשובה מיד הן נגאלין" (כפס"ד הרמב"ם), ואז מקבלים בני"ב את כל השטחים השייכים לבני"ב.

ולא זקוקים למלחמה בכלי זין כדי לקבל שטחים אלו, כי מקבלים זאת בדרכי שלום - שלום המיוסד ע"פ התורה, ש,,דרכי דרכי נועם וכל נתיבותי' שלום".

נב. וכאמור לעיל שא"י ניתנה לבני"ב באופן ד,,נחלת עולם", ולכן אין ביכולת אף אחד לשנות ענין זה. ואפילו מי שמנסה להשלוח את עצמו שהוא פיקח יותר מ,,תורת אמת" ומ,,אלקים אמת" - אין ביכולתו לתת חלקים מא"י לאינם-יהודים, כי הוא לא בעה"ב על דבר השייך לכל בני"ב במשך כל הדורות, החל מאברהם יצחק ויעקב, י"ב השבטים, שבעים נפש שירדו למצרים, ששים ריבוא שנכנסו לארץ בביכוש יהושע בן נון, וכל הדורות שלאח"ז עד דורנו זה, כולל בני"ב שיהיו בדורות שלאח"ז, עד סוף כל הדורות!

ועפ"ז מובן שאף אחד אינו בעה"ב להחזיר ,,שעל אחד", ,,חצי שעל"

או אפילו נקודה אחת מארץ ישראל לאינם־יהודים - כי אין זה דבר השייך אליו, אלא הוא צריך לשאול את דעתם של כל בני־י במשך כל הדורות, והרי כולם מכריזים (מי בגלוי ובפירוש ומי שלא בגלוי) שאינם מסכימים להחזיר חלקים מארץ ישראל לאינם־יהודים!

ונוסף לזה - ועיקר: כאשר רוצים לקחת חלקים מארץ ישראל, „ארץ אשר גר' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה“, ולתתם לאינם־יהודים - הרי זו „מלחמה“ (לא רק בגד „תורת ה'“, אלא גם) נגד הקב"ה בעצמו, „ה' אלקי הצבאות“, שהוא הבעה"ב על ארץ ישראל!

נג. ואלו ה„דואגים“ לפעול למען ה„שלום“ - הנה הדרך היחידה להגיע לשלום אמיתי היא - אך ורק על יסוד „תורת אמת“, שניתנה מ„ה' אלקים אמת“, ודוקא כאשר מתנהגים ע"פ דרכי התורה יכולים לפעול שיהי' שלום אמיתי בין ישראל לעמים.

משא"כ כאשר מתנהגים באופן של „שקר“, ובלשון העולם - מפני דרכי שלום - באופן של „דיפלומטיה“!

וכידוע מה שאמר אחד מגדולי הדיפלומטים - ש„דיפלומטיה“ פירושה: אמירת היפך האמת בה בשעה שהאומר עצמו יודע שזה היפך האמת (כי לומר את האמת יודע גם אדם פשוט, ובשביל זה לא זקוקים ל„דיפלומטיה“)!

ובפרט שגם אומות העולם מרגישים ויודעים שאומרים להם „שקרים“ - היפך תורת ישראל, ולכן הם חושדים שמה שהיהודים אומרים להם באופן כך הרי זה רק כדיבור בעלמא, ותיכף ומיד מחפשים דרכים ועצות כיצד להתנהג באופן הפכי וכו'.

והעיקר - „שקר אין לו רגלים“, ולכן, אי אפשר להצליח כאשר הולכים בדרכים של שקר, כי אין לזה קיום כלל.

ואדרבה: כאשר יהודים אומרים לאומות העולם את ה„אמת“, ע"פ הוראת „תורת אמת“ - הרי זה פועל על אומות העולם, וכפי שרואים במוחש בנוגע לאותם ענינים שנעמדו עליהם בתוקף המתאים, מבלי להתפעל מאומות העולם [היות שלא התפעלו מה„גוי'שקייט“ הנמצאת בחלל השמאלי שבלב] - שכאשר דיברו בתוקף, והלכו בדרך הצדק והישר (ולא ע"י שקרים כו') - הצליחו בזה!

נד. ויה"ר שמכאן ולהבא יתבטלו כל הענינים הבלתי־רצויים, כי יערה הקב"ה רוח ממרום על כאו"א מבנ"י, וכל בני־י יתנהגו מכאן ולהבא - באופן ד„כפליים לתושי“ - ע"פ הוראות התורה.

וכמובן שלימוד הוראות התורה צריך להיות ע"פ הלכה, ולא באופן ד„מגלה פנים בתורה שלא כהלכה“, באמרו שזוהי ההלכה!

„הלכה“ חייבת להיות בנוי' על עדות של אמת, ועל חקירה ודרישה שנעשתה מתוך כוונה לבחון את מצב הדברים לאמיתתם.

ובנוגע לעניננו: כאשר מדובר אודות ענין הקשור עם פיקוח נפש

ובטחון של שלש מליון יהודים כן ירבו, יהודים הנמצאים בארץ הקודש, אשר גר' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה" - צריכים לשאול את חוות דעתם של המומחים לעניני בטחון!

וכמדובר כמ"פ אודות הפס"ד בשו"ע, „אורח חיים" בהלכות שבת (סשכ"ט ס"ו) - שאסור לגרום ש, „תהא הארץ נוחה ליכבש לפניהם", ובעניננו - עי"ז שנותנים לגוים חלקים מארץ ישראל!

וישנם כאלו שמבצלים את השימוש ב, „תורת ה'" כדי להלחם נגד פסק דין מפורש בשולחן ערוך!

אין להם, „סבלנות" ללכת ולברר את חוות דעתם של המומחים לעניני בטחון, ומסתמכים - בנוגע למצב הבטחוני של א"י - על דעתו של „תינוק", שאין בו דעת, למרות היותו כבר לאחר בר-מצוה!

ובפרט כאשר מדובר אודות אחד שמקבל „שוחד", ושומע עדות מפי עדים שקבלו „שוחד" - הרי „השוחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים", ועאכו"כ כאשר מדובר אודות אחד שמלכתחילה לא הי' „חכם"!

יודעים מי הם אותם „עדי שקר" שקבלו „שוחד", יודעים את שמם, שם אביו ושם אמו, היכן הוא דר וכו', ועד היום הזה סומכים על עדותם כדי לפרסם ברכים דין הנוגע לבטחונם של שלש מליון יהודים כן ירבו - באופן הדיפך ההלכה!

מנהיגים „סדרים חדשים" בתורה - לצוות לגנוב עיתונים, ולהכות לפנ"ז כו', ולומר שכך עלה בדעתי לומר שהדברים בטלים ומבוטלים, ללא הוראת מקור בתורה, בניגוד לפסק דין ברור בשו"ע או"ח הלכות שבת! - לא היתה כזאת בישראל!!

ובודאי שלא יצליחו בכל זה, ואפילו אם יצליחו בזה - רחמנא ליצלן - לרגע קטן, „מפני חטאינו", הרי בודאי שמיד לאח"ז יראו שזהו טיעון שאין לו יסוד בתורה כלל וכלל - כי ע"פ פס"ד התורה (מיוסד על דברי השו"ע, ולפנ"ז - במסכת עירובין, ובכל המפרשים כו') אסור לוותר על שטח השייך לבנ"י ולתתו לגוים, כאשר הדבר כרוך בפגיעה בענין הבטחון!

ובפרט שיודעים בפירוש שאותם שפסקו היפך ההלכה לקחו „שוחד" - אחד מהם קיבל סוג „שוחד" כזה, והשני קיבל סוג „שוחד" אחר וכו'. ויתירה מזו: אחד מהם אמר בעצמו על מישהו שאין לסמוך על דבריו כי הוא „לא נורמלי" [כך הי' לשונו, ויודעים מי אמר זאת, ועל מי אמרו זאת, ולמי אמרו זאת וכו'], ואעפ"כ, לפני כמה ימים ספורים התחשבו שוב בדעתו!

וכל זה - בידעם שמדובר אודות ענין הקשור עם פיקוח נפש של שלש מליון יהודים, ואעפ"כ, לא מצאו לנכון לטרוח לברר את חוות דעתם של המומחים לעניני בטחון - מהו המצב הבטחוני דחדש כסלו תשמ"ב! ולאחרי זה - להתגבר על חולשתו ולומר שהיות ומדובר אודות ענין של פיקוח נפש, הנה מכאן ולהבא (עכ"פ) הרי גם הוא מודה שארץ ישראל שייכת לעם ישראל, ולכן, אסור לתת לגוים חלקים השייכים לארץ ישראל!

ותמורת זאת - הנהיגו „סדר חדש" בלימוד התורה ובפסקי הלכות (כנ"ל), כולל - ציורי על גביכת עיתונים וכו'!

נה. ויה"ר שבעמדנו ביום סגולה זה - יקויים כללות הענין ד, פדה בשלום נפשי", וכפי שהי' בגאולת י"ט כסלו בפעם הראשונה - ,בעיני כל השרים וכל העמים אשר בכל מדינות המלך".

ובפרט שעתה הרי המעמד ומצב באופן שאומות העולם יודעים כבר שאין להם יכולת (ולכן אינם רוצים עוד) לפגוע בבנ"י, והיחידים שמנסים עדיין לפגוע בעיני יהדות הם - ,מהרסיך ומחריביך ממך יצא", אותם, עדי שקר" שקבלו, שוחד!"

אבל אעפ"כ, בדאי שלא יצליחו לפגוע בעיני יהדות, כי, לא ינום ולא יישן שומר ישראל!"

ויה"ר ש, יערה עליהם רוח ממרום", רוח טהרה, ובמילא יתבטלו כל הענינים הבלתי-רצויים, ויבערו ממחנה ישראל את כל הד' כתות הידועות - ליצנים, חנפים, שקרנים, ומספרי לשון הרע. זאת אומרת: שיבטלו החטאים ולא החוטאים, כי החוטאים עצמם יחזרו בתשובה - ויפה שעה אחת קודם.

וכפס"ד הרמב"ם (שהובא לעיל), ,הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה", היינו, שסוכ"ס יהיו מוכרחים לחזור בתשובה, אלא שניתנה להם הבחירה לעשות זאת רגע אחד קודם, ולעשות זאת בדרכי נועם ובדרכי שלום.

ועי"ז - ,מיד הן נגאלין", לכל לראש - גאולה מהגלות הפרטי שלהם, וגאולה פרטית זו ממהרת את הגאולה הכללית דכללות בנ"י, באופן ד, ,אחישנה", היינו, שזוכים לקיום היעוד ,קץ שם לחושך", בגאולה האמיתית והשלימה.

נו. והנה, גם כאשר נמצאים בחושך הגלות [ולכן, כאשר מדובר אודות שטחי א"י שלא ניתנו עדיין לבנ"י - ישנו ציווי ,אל תתגרה בגוי"] - הנה מאחר שהקב"ה נתן שטחים מסוימים מא"י לרשותם של בנ"י, אין אף אחד יכול לתת שטחים אלו לאינם-יהודים, כי הקב"ה הוא בעה"ב על שטחים אלו, והוא נתן זאת לאברהם יצחק ויעקב ולבניהם אחריהם באופן ד, ,נחלת עולם".

וההנהגה באופן האמור - היא הדרך היחידה להבטיח שלום אמיתי וברקיימא גם כאשר נמצאים עדיין בזמן הגלות.

וכמדובר כמ"פ שאומות העולם עצמם מצפים לשמוע מבנ"י את מחשבתם האמיתית - כי אוה"ע יודעים כיצד צריך להיות קו המחשבה של יהודי בנוגע לארץ ישראל, ולכן כאשר רואים שיהודים מדברים אתם בלשונות דפלומטיים, ומציעים להם שיסכימו לקחת עוד חלק ועוד חלק מא"י (כדי לשאת חן בעיני הגוי, ושהגוי יאמר עליו שהוא איש צדק ויושר כר') - אין אוה"ע מאמינים למשמע אזניהם, ובטוחים הם שדיבורים אלו הם רק בפה, ומאחורי הפרגוד עושים הם פעולות הפכיות.

ובפרט כאשר אוה"ע רואים שאין היהודים מדברים בלשונם הם (לשון יהודי) - הוא אמנם מדבר בלשון הקשור עם אותיות מרובעות, אבל תוכן הדברים הוא באופן ד, ,קול עלה נדף"!

ובזה רואים שבעקבתא דמשיחא מתקיים מ"ש ,ונסו גו' ואין רדף", אלא ה, ,רדף" היחיד הוא - ה, ,גוי'שקייט" שבחלל השמאלי, המפחיד אותו

שמה יחשוב הגוי באופן מסוים, בה בשעה שהגוי אינו חושב כלל אודות ענין זה, כי מספיק לו להתעסק עם ה"צרות" שלו!

נז. וכמדובר כמ"פ אודות גודל הטעות שבחתימת החוזה הידוע שנחתם ב"קעמפדיייד",

[אינני רוצה לקרוא לזה בשם "מחנה דוד" - כי זהו היפך ענינו של "דוד מלך ישראל חי וקיים", וזהו היפך ענינו של "מחנה", מחנה כהונה, מחנה לוי, ואפילו מחנה ישראל - אין זה מקום שיהודי יכול להמצא שם באופן של חני" (מחנה"), כי זהו ענין של שקר].

שעי"ז העמידו בסכנה את בטחוננו של עם ישראל כולו, כי מחזירים את כל הענינים הקשורים באופן טבעי עם בטחון, מבלי לקבל עבור זה שום תמורה. הדבר היחידי שמקבלים כתמורה הוא - תביעה נוספת, "תן לוי" עוד יותר! ומצב זה הולך ונמשך עד עתה!

אף אחד לא תיאר לעצמו שיחזירו את שדות הנפט - שזהו אמצעי בטחון הכי הכרחי עבור היהודים הדירים באה"ק - להפקיר זאת, ובמשך 24 שעות עבור שדות הנפט לרשותו המלאה של הצד שכנגד!

ואלו הטוענים שעי"ז מונעים מלחמות - הנה הכל חפצים ב"שלום", השאלה היא רק לאן מוליכה דרך זו - לשלום או למלחמה!

והרי כל אחד שמבין בטבע האדם יודע שכאשר הנתבע נעשה חלש, נעשה התובע תקיף וחזק יותר, ובעניננו: אם יהודים רוצים שאוה"ע יתחשבו בהם, הרי הם צריכים להראות להם תנועה של תוקף וחזק (חזק כזה שאוה"ע מתחשבים בו). ותמורת זה - לוקחים את אמצעי הבטחון החשובים ביותר ונותנים לצד שכנגד, וכאשר הצד שכנגד רואים עם מי יש להם "עסק", תובעים הם עוד יותר ועוד יותר - תוך כדי חישוב שאינם זקוקים למאמץ מלחמתי מאחר שמשיגים את חפצם ורצונם ללא כל מלחמה!

ומובן בפשטות שהנהגה זו אינה מקרבת את ענין השלום - כי אף אחד אינו משתדל לעשות שלום עם מישהו שאין לו כח כלל, ואדרבה: ע"י הנהגה זו מסכנים את בטחונם של שלש מליון יהודים כן ירבו, מאחר שמבטלים בידים את אמצעי הבטחון החשובים ביותר!

ובפרט ששאר המדינות הערביות מעודדות את אלו שחתמו על הסכם השלום לפתוח במלחמה עם הצד החלש, ולכן, העדר התוקף, ויתירה מזו: כאשר מבטלים את אמצעי הבטחון, שזה מוסיף עוד חלישות כו' - הרי זה פועל יותר לאפשרות של מלחמה ח"ו!

נח. ואין כוונתי לומר שלא היו צריכים לחתום על מסמך האומר שיהודים רוצים שיהי' שלום, ולא רוצים מלחמות כו' - אלא הכוונה שהיו יכולים לחתום על הסכם שלום מבלי לפגוע באמצעי הבטחון הכי חשובים, כי אם היו עומדים בתוקף המתאים, הי' נחתם אותו "חוזה שלום", ללא אותם וויתורים מרחיקי לכת!

וכמדובר כמ"פ שחתימת "חוזה השלום" לא היתה תלוי' בהחזרת שדות הנפט, היינו, שאם יסכימו להחזיר את שדות הנפט, יחתם "חוזה שלום", ולא

יהיו מלחמות, ואם לא יסכימו להחזיר את שדות הנפט, לא יחתם, „חווה שלום“, ותפרוץ מלחמה (כפי שמנסים לומר אלו שרוצים להטעות את הציבור) - כי „חווה שלום“ הי' מוכרח להתחתם בגלל האינטרסים של „ארצות-הברית“, ולכן, אם יהודים היו מגלים קצת תוקף, ומודיעים שבשום אופן לא יחזירו את שדות הנפט, היתה ארה"ב לוחצת על מצרים לחתום על „חווה שלום“ גם ללא קבלת שדות הנפט - כי ארה"ב היתה מוכרחת להשיג „חווה שלום“ בכל מחיר! [ולכל היותר היו יכולים להבטיח שלא יכבשו שטחים נוספים (כפי שהי' עם הארמי' השלישית כו'), או להסכים על ענינים שאינם פוגעים בבטחונם של בני, אבל לא לוותר על אמצעי בטחון הכי חשובים].

ולכן, כל הוויתורים היו מיותרים לגמרי, ולא הועילו מאומה להשגת „חווה השלום“, ואדרבה: כל וויתור גרם ללחץ על וויתור נוסף, וכל וויתור החליש את הצד המוותר, וחיוק את הצד שכנגד, ועד שהצד שכנגד מאיים שאם לא יסכימו לוותר, אזי יפתח במלחמה!

וכל זה לא מספיק עדיין כדי ללמוד מטעויות העבר, אלא ממשיכים עדיין באותה שיטה - מחזירים שטחים נוספים, שדות תעופה חיוניים, שטחים נרחבים שבהם נערכים אימוני הצבא וכיו"ב, וכל זה - מפחד „קול עלה נדף“!

וכאמור - אם היו נעמדים בתוקף המתאים, הי' הצד שכנגד מפסיק את הלחץ, כי גם הוא מעוניין במנוחה, אבל בראותו שיכולים להשיג דברים ע"י לחץ, הרי הוא ממשיך ללחוץ ולתבוע, ועי"ז נחלש הצד המוותר, וכל זה מקרב את סכנת המלחמה רחמנא ליצלן!

נט. ויה"ר שבעמדנו ביום סגולה דיי"ט כסלו, ראש השנה לתורת החסידות ודרכי החסידות - נזכה לקיום היעוד „ונתתי שלום בארץ“, עי"ז שמתקשרים עם „נשמתא דאורייתא“ (תורת החסידות), רוח ונשמת היהדות, וכמובן - קיום המצוות בפועל, שהמעשה הוא העיקר, וכמ"ש „בחקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם“, היינו, הנהגה ע"פ הפס"ד ד, „תורת אמת“ - אזי „ונתתי שלום בארץ“, עד „ואולך אתכם קוממיות“, „בקומה זקופה“.

ובפרט שנמצאים אנו בסמיכות לימי חנוכה - שאז הי' הנס ד, „מסרת גיבורים ביד חלשים“, היות שבנ"י היו במעמד ומצב ד, „עוסקי תורתך“.

ובקרוב ממש יסתיים העונש ד, „גלינו מארצנו“ - הן הגלות שבחו"ל והן הגלות שבא"י, היינו, הפחד מגרים ו, „גוי' שקיט“, ומסיימים את ימי הגלות האחרונים מתוך עמידה „בקומה זקופה“ בנוגע לכל עניני התורה ומצוותי, „בחקותי תלכו - שתהיו עמלים בתורה“, והלימוד מביא לידי מעשה - „ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם“, והולכים „ביד רמה“ ו, „בקומה זקופה“ לקבל פני משיח צדקנו, בגאולה האמיתית והשלימה.

וכדי למהר את ביאת הגאולה העתידה - צריכים לאחד את כל בני בספרי התורה הכלליים, ובמיוחד - בנוגע ליהודים שמגינים על אה"ק (כנ"ל ס"נ).

וכל בני, „בנערינו ובזקנינו בבנינו ובבנותינו“, יקחו את כל ספרי התורה וילכו עמהם לקבל פני משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

וכל בני יזכו לחגוג את ימי החנוכה בארצנו הקדושה, „ארץ אשר גר' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה“, ובאופן ד„הנרות הללו אינן בטלים לעולם“ – בהוספה על קיום הציווי „בהעלותך את הנרות“ בבית המקדש השלישי שיבנה על ידי משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.
כ"ק אדמו"ר שליט"א התחיל לנגן „ווי וואנט משיח נאר“.

* * *

ס. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה פדה בשלום נפשי.

* * *

צוה לנגן ביגון הכנה. ביגון אדמו"ר הזקן (ד' בבות). נייע זשוריצי כלאפצי.

סא. לסיכום הדברים:

הוספה בכל הענינים דהפצת היהדות והפצת התורה, ובמיוחד – הפצת המעיינות חוצה, שזוהו כללות הענין די"ט כסלו.

ועד"ז בנוגע לשאר המבצעים – החל מהענין שהזמן גרמא: התוועדות זו נערכת אור ליום הרביעי, „מעלי שבתא“, ולכן, הענין שהזמן גרמא הוא – הדלקת נרות שבת קודש,

ועד"ז כשרות האכילה ושתי' – סעודת שבת (קידוש על היין, וכיר"ב), וכמובן שסעודה חשובה היא ביום השבת (ולא בימי החול), ויש בה קדושה מיוחדת – כי מצוה לענג את יום השבת באכילה ושתי',

ועד"ז טהרת המשפחה – ע"פ מארז"ל „נר דלוק ושולחן ערוך ומטה מוצעת“.

וכללות המבצעים כולם מיוסדים על מבצע אהבת ישראל, ועד"ז מבצע חינוך – חינוך עצמו, וחינוך כל הנמצאים בסביבתו, ובכל מקום שידו מגעת, ובאופן ד„דעתאי עלויהר“, היינו, שהמחונך יתנהג באותו אופן גם כאשר עוב את המחנך, כנ"ל (סי"ז) בארוכה.

וכל זה נפעל עי"ז שמדברים עם הזולת בדברים היוצאים מן הלב – בנוגע לכל עניני יהדות, תורה ומצוות'.

ומבצעים כלליים אלו (אהבת ישראל וחינוך) נמשכים גם בנוגע למבצעים הפרטיים (בערך למבצעים הכלליים יותר): תורה, תפילין, מזוזה, צדקה, בית מלא ספרים – יבנה וחכמי, ועד"ז המבצעים המיוחדים דנשי ובנות ישראל (כנ"ל).

ועד"ז המבצע המיוחד לימים אלו – הכנות למבצע חנוכה.

ועד"ז בנוגע למבצע דאחדות כל בני בספרי התורה הכלליים, וכאמור – הן בנוגע לקטנים והן בנוגע לגדולים, ובמיוחד בנוגע לאלו המגינים על בני"י.

ולהתעסק בזה בזריזות, ויפה שעה אחת קודם, ויתירה מזו: יפה רגע אחד קודם.

ועד"ז לאידך: רגע אחת, רגע כמימרא, הרי זה קשור עם משך זמן דאמירת ג' הברות (או ב' הברות - אם הברת העי"ן היא המשך לניקוד הפתח דהברת הגימ"ל). משא"כ שעה אחת, מלשון הפנה, „איין קער“, הרי זה נקודה אחת דומן בלבד.

סב. ויה"ר שהחלטה עצמה להוסיף בכל המבצעים - תפעול כבר את קבלת השכר. וכפס"ד השו"ע (או"ח סתקע"א ס"ג) שע"י ההחלטה לעשות דבר טוב, מקבלים כבר את השכר הבא עי"ז. וראי' לדבר - מדניאל שהי' בגלות בבל (ובגוב אריות) כו'.

ובפשטות - ע"י ההחלטה ד„ישראל עושין תשובה“ [שזהו הצד השווה והפנימיות דכללות המבצעים] זוכים כבר (קודם קיום ההחלטה) לקבל השכר - „מיד הן נגאלין“, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

וכל בנ"י יזכו לבוא תיכף ומיד לארץ הקודש, „ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה“,

כאו"א מישראל וכללות בנ"י, שלימות העם, ביחד עם האות והחלק בתורה שיש לכאו"א מישראל וביחד עם כללות התורה, שלימות התורה, ובאים לארץ הקודש בהיותה במעמד ומצב דשלימות הארץ, ויתירה מזו: „כי ירחיב ה' את גבולך“,

במהרה בימינו ממש.

כ"ק אדמו"ר שליט"א התחיל לנגן ניגון „הקפות“ לאביו רלוי"צ ז"ל.

הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה.

טרם צאתו התחיל לנגן „כי בשמחה תצאו“.

* * *



Photo credit: JEM / The Living Archive

